

Archeologienota

Tielt, Sint-Amandstraat

DEEL 2: Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Tielt, Sint-Amandstraat. Deel 2: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Stefanie Sadones

BAAC-Projectnummer

2016-996

Plaats en datum

Gent, 13 januari 2017

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 396

ISSN 2033-6896

Inhoud

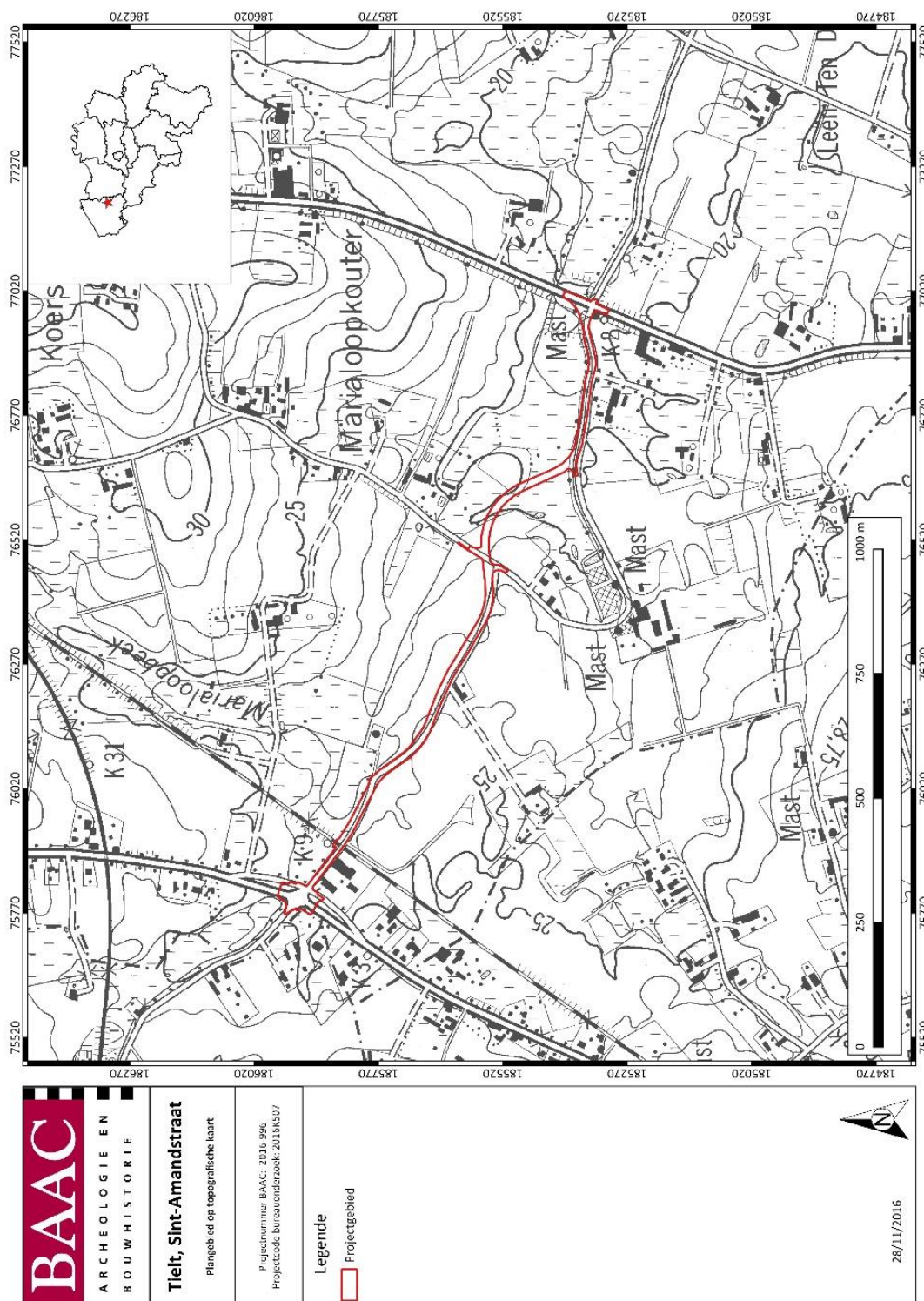
1	Bureauonderzoek	1
1.1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1.1	Administratieve gegevens	1
1.1.2	Archeologische voorkennis	4
1.1.3	Onderzoeksopdracht	4
1.1.4	Aanleiding	5
1.1.5	Gekende verstoringen	6
1.1.6	Geplande bodemingrepen	7
1.1.7	Randvoorwaarden	26
1.2	Werkwijze en strategie	27
1.2.1	Bureauonderzoek: algemene doelstellingen	27
1.2.2	Onderzoeksvragen	27
1.2.3	Heuristiek bureauonderzoek	27
1.3	Assessment bureauonderzoek	29
1.3.1	Onderzoeksmethode en -technieken	29
1.3.2	Assessment onderzoeksterrein	29
1.3.3	Historiek onderzoeksterrein	40
1.3.4	Cartografische bronnen	43
1.3.5	Archeologische data	54
1.4	Besluit	57
1.4.1	Archeologische verwachting	57
1.4.2	Volledigheid vooronderzoek en motivatie noodzaak verder vooronderzoek	60
1.4.3	Onderzoeksdoelstellingen en onderzoeksvragen verder vooronderzoek	60
1.4.4	Methode verder vooronderzoek: keuze en motivatie	61
1.4.5	Potentieel op kennisvermeerdering	62
1.4.6	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	63
1.4.7	Samenvatting	64
1.4.8	Samenvatting breed publiek	64
2	Bijlagen	65
2.1	Lijst met figuren	65
2.2	Lijst met tabellen	66
2.3	Plannenlijst	67
2.4	Bibliografie	73

1 Bureauonderzoek

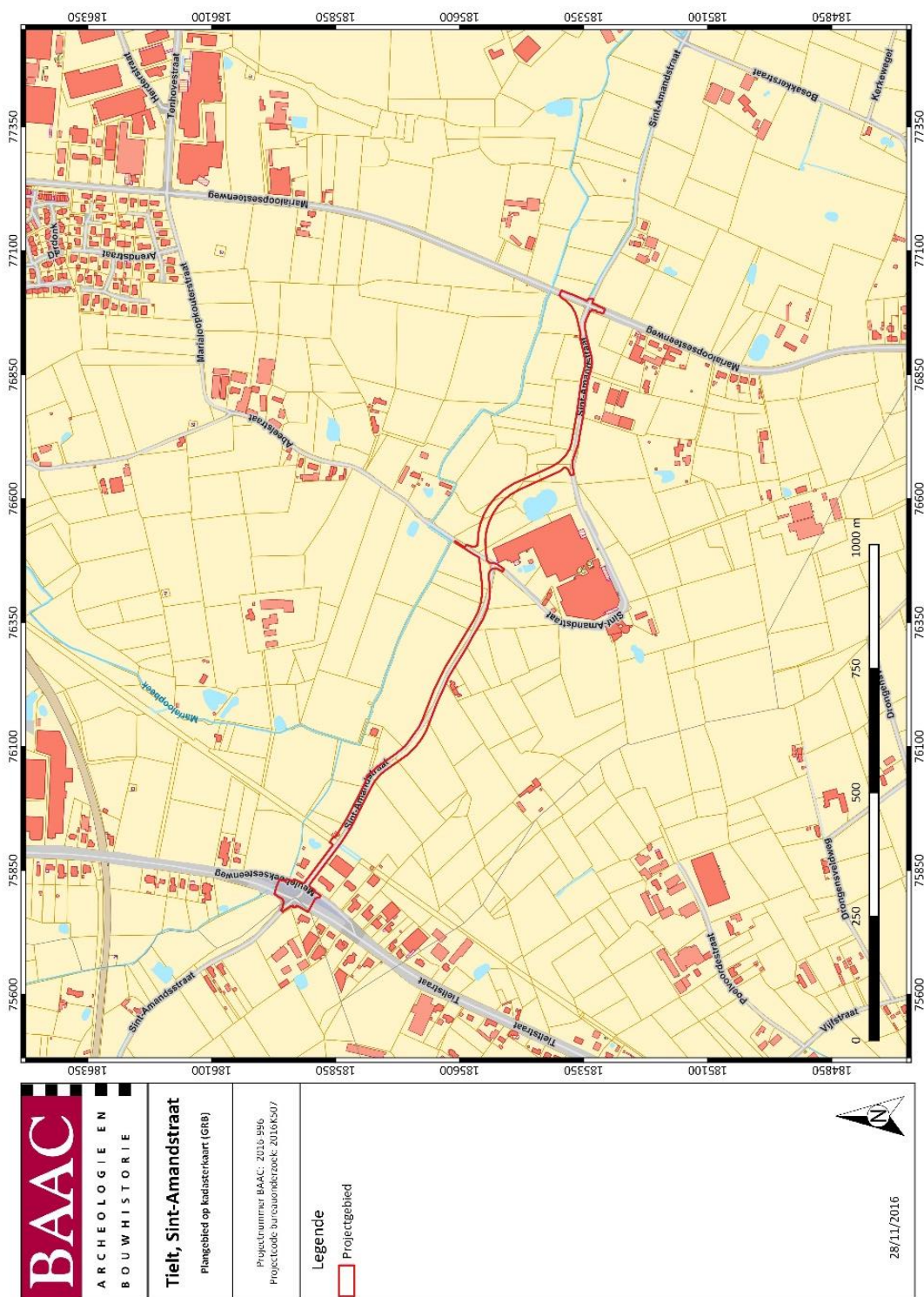
1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Naam site:	Tielt, Sint-Amandstraat
Onderzoek:	Bureauonderzoek
Ligging:	Meulebeeksesteenweg/ Sint-Amandstraat/ Abeelstraat/ Marialoopsesteenweg, gemeente Tielt, provincie West-Vlaanderen
Kadaster:	Tielt, Afdeling 1 Sectie C, openbare weg en Afdeling 3, Sectie I, openbare weg en de lijst met onteigende percelen is terug te vinden in bijlage.
Coördinaten:	Noord: x: 75803 y: 185974 Oost: x: 77020 y: 185395 Zuid: x: 76982 y: 185307 West: x: 75767 y: 185957
Uitvoerder:	BAAC Vlaanderen bvba Hendekenstraat 49, 9968 Assenede
Erkenningsnummer BAAC Vlaanderen:	2015/00020
Projectcode BAAC Vlaanderen:	2016-996
Projectcode bureauonderzoek:	2016K507
Erkend archeoloog/veldwerkleider:	Ilse Gierts/ 2015/00078
Bewaarplaats archief:	BAAC Vlaanderen bvba
Grootte projectgebied:	ca 27 000 m ²
Uitvoeringsperiode:	25 november 2016 – 11 januari 2017
Aanleiding:	Stedenbouwkundige vergunningsaanvraag: (her)aanleg openbare weg
Wettelijk depot (KBR):	nvt
Erfgoeddepot:	Er is geen erkend erfgoeddepot. Het papieren en digitaal archief worden bewaard bij BAAC Vlaanderen bvba
Resultaten (termen thesaurus):	bureau-onderzoek, archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, weilanden, akkerlanden, beken, sites met walgracht, straten

¹ Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) 2016a.

Figuur 2: Kadasterkaart (GRB) met aanduiding van het plangebied²

² Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) 2016a.

Figuur 3: Orthofoto³ met aanduiding van het plangebied en de gekende verstoringen

1.1.2 Archeologische voorkennis

Er is geen archeologische voorkennis over het onderzoeksterrein zelf.

1.1.3 Onderzoeksoopdracht

1.1.3.1 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van

³ Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) 2016a.

gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving.

1.1.4 Aanleiding

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een heraanleg en verbreding van de Sint-Amandstraat gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van wegenis) die qua omvang een directe bedreiging betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Tielt, Sint-Amandstraat* bedraagt ca 27 000 m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologische zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).⁴

Voor het plangebied zelf werden geen waarden voor ‘beschermde onroerend erfgoed’ opgenomen in het Geoportaal van het Agentschap Onroerend Erfgoed, maar in de nabije omgeving van het plangebied zijn wel enkele waarden voor ‘vastgesteld bouwkundig erfgoed’ gekend (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**).

⁴ Geoportaal 2016.

Tabel 1: Vastgestelde bouwkundige erfgoedrelicten in de nabije omgeving van het plangebied.⁵

ID-nummer	OMSCHRIJVING
86784	VILLA
86783	VILLA
86531	HOEVE HUFFESELE
86856	LATEXCO ACADEMY
86766	ONZE-LIEVE-VROUWEKAPEL
86858	ONZE-LIEVE-VROUWEKAPEL

Omdat de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en het plangebied weliswaar in agrarisch gebied ligt maar de geplande bodemingreep meer dan 5000 m² bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze bekrachtigde archeologienota wordt bij de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag gevoegd.

1.1.5 Gekende verstoringen

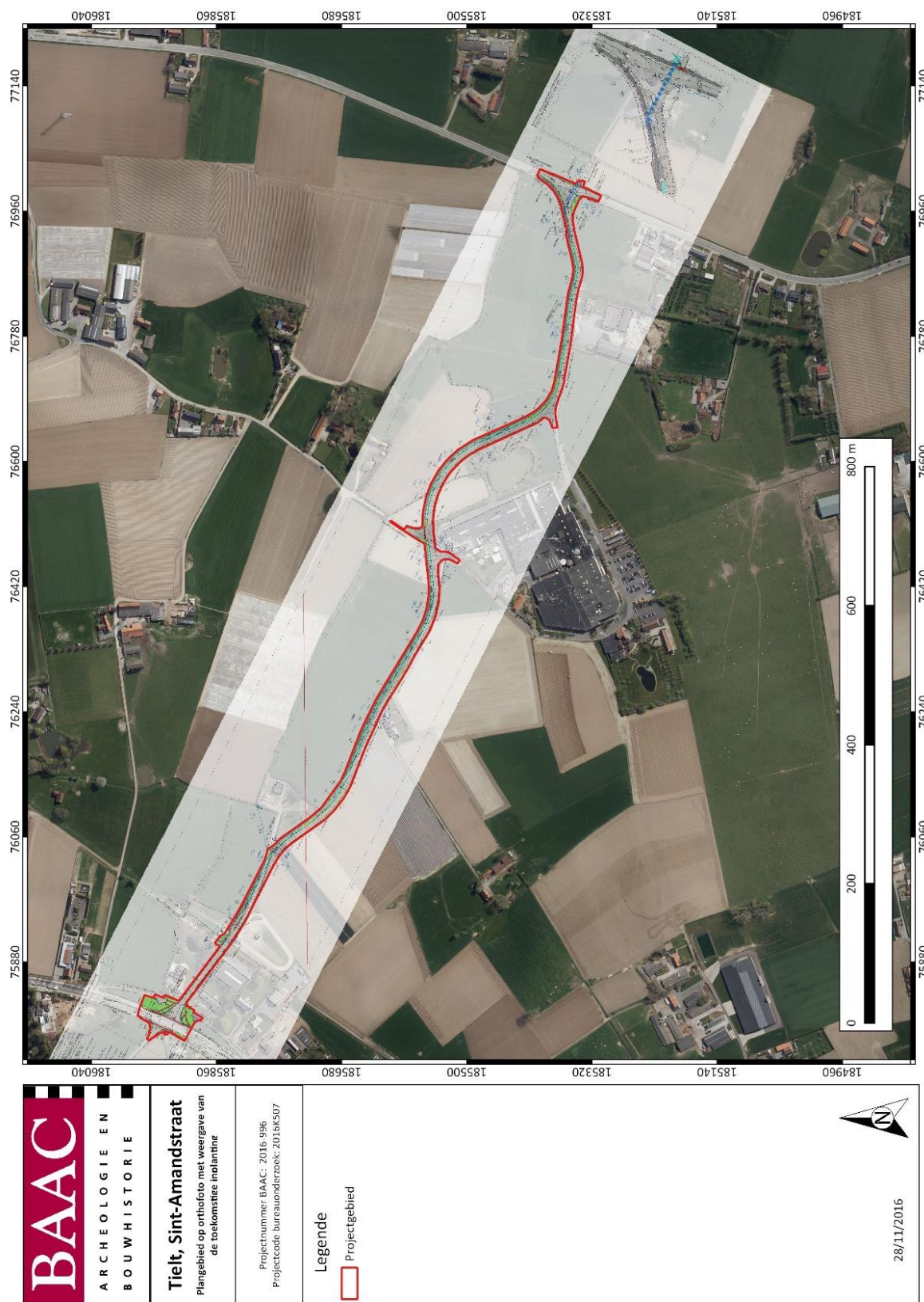
Het plangebied bestaat voor het grootste deel uit een weg geflankeerd door onverharde bermen (de Sint-Amandstraat). Op het kruispunt van de Meulebeeksesteenweg met de Sint-Amandstraat (in het westen van het plangebied) zijn zowel de Meulebeeksesteenweg als de Sint-Amandstraat geasfalteerd. De Meulebeeksesteenweg bestaat ter hoogte van het plangebied uit drie rijstroken (één rijstrook voor elke rijrichting, met centraal een strook om af te slaan naar de Sint-Amandstraat in beide richtingen). Aan weerszijden wordt de Meulebeeksesteenweg geflankeerd door een fietspad, opgebouwd uit betonnen rijplaten. Direct ten zuidoosten van het kruispunt van de Sint-Amandstraat met de Meulebeeksesteenweg bevindt zich een tweede en kleiner kruispunt van de Sint-Amandstraat, ditmaal met een kleinere vertakking van de Meulebeeksesteenweg (die dezelfde naam draagt). Tussen beide kruispunten wordt de Sint-Amandstraat aan weerszijden geflankeerd door een groenzone, bestaand uit gras met enkele bomen. Voorbij deze kruispunten verdwijnt in de Sint-Amandstraat het asfalt, om plaats te maken voor betonnen rijplaten met aan weerszijden onverharde berm. Het plangebied volgt het verloop van de Sint-Amandstraat naar het zuidwesten doorheen een akkerlandschap met onderweg schaarse bewoning. Ter hoogte van kadastraal perceelnummer I177b bevinden zich ten noorden van de Sint-Amandstraat nog twee kleine gebouwtjes (paardenstallingen) die nog gesloopt dienen te worden. Het kruispunt van de Sint-Amandstraat met de Abeelstraat is volledig geasfalteerd. Op de plaats waar de toekomstige wegnis van de Abeelstraat afsplitst richting oosten, bestaat het wegdek van de Abeelstraat uit betonnen rijplaten met onverharde bermen. Vervolgens loopt het plangebied doorheen akkerland, met in het zuidwesten de bedrijfsgebouwen van schuimrubberfabrikant Latexco, en een grote vijver. Na de aansluiting van de toekomstige wegnis met het verdere verloop van de Sint-Amandstraat naar het oosten toe, bestaat het plangebied

⁵ Ibid.

opnieuw uit een geasfalteerde weg met zachte bermen. De Marialoopsesteenweg in het oosten tenslotte bestaat volledig uit betonnen rijplaten, die deel uitmaken van twee rijvakken met aan weerszijden telkens een fietspad en een zachte berm.

1.1.6 Geplande bodemingrepen

Opdrachtgever plant op het terrein een (her)aanleg en verbreding van de Sint-Amandstraat, waarbij ook fietspaden en rioleringen worden aangelegd. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

Figuur 4: Orthofoto⁶ van het plangebied met weergave van de toekomstige inplanting⁷

⁶ Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) 2016a.

⁷ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Bij de (her)aanleg van de Sint-Amandstraat tussen de Meulebeeksesteenweg en de Marialoopsesteenweg te Tielt worden zes verschillende modeldwarsprofielen gebruikt.⁸ Deze worden hieronder beknopt besproken. Voor een gedetailleerde beschrijving van de modeldwarsprofielen wordt doorverwezen naar de originele plannen in bijlage (dossier 14.71 plan 4).

Modeldwarsprofiel snede A-A' (Figuur 5) heeft een totale breedte van ca 10,50 m en bestaat uit een rijweg van asfalt, met aan weerszijden een fietspad van cementbeton. Ondergronds bevindt zich tevens aan weerszijden een langsdrainering. De diepte van de langsdrainering kon op basis van de verkregen plannen niet achterhaald worden. Op de plannen is echter duidelijk weergegeven dat het plangebied bij de andere modeldwarsdoorsnedes (Figuur 7, Figuur 8, Figuur 9, Figuur 10) dieper zal verstoord worden dan hier het geval is door de langsdrainering. De maximale verstoring van de bodem bedraagt ca 95 cm. Dit type is niet veel voorkomend in het plangebied.

Bij modeldwarsprofiel snede B-B' (Figuur 6) wordt aan één zijde een fietspad van grijze cementbeton met een breedte van ca 2,50 m aangelegd. Dit wordt gevolgd door twee rijwegen van asfalt met daartussen een middenberm van grijze cementbeton van ca 3 m breed. Aan de buitenzijde van elke rijweg bevindt zich ondergronds een langsdrainering. De diepte van de langsdrainering kon op basis van de verkregen plannen niet achterhaald worden. Op de plannen is echter duidelijk weergegeven dat het plangebied bij de andere modeldwarsdoorsnedes met cascades in beton (Figuur 7, Figuur 8, Figuur 9, Figuur 10) dieper zal verstoord worden dan hier het geval is door de langsdrainering. De totale breedte van dit modeldwarsprofiel bedraagt ca 13 m, exclusief de veranderlijke helling met veranderlijke breedte die zal aangelegd worden aan weerszijden van dit modeldwarsprofiel. De maximale verstoring van de bodem bedraagt ca 115 cm. Dit is het minst gebruikte dwarsprofiel in het plangebied.

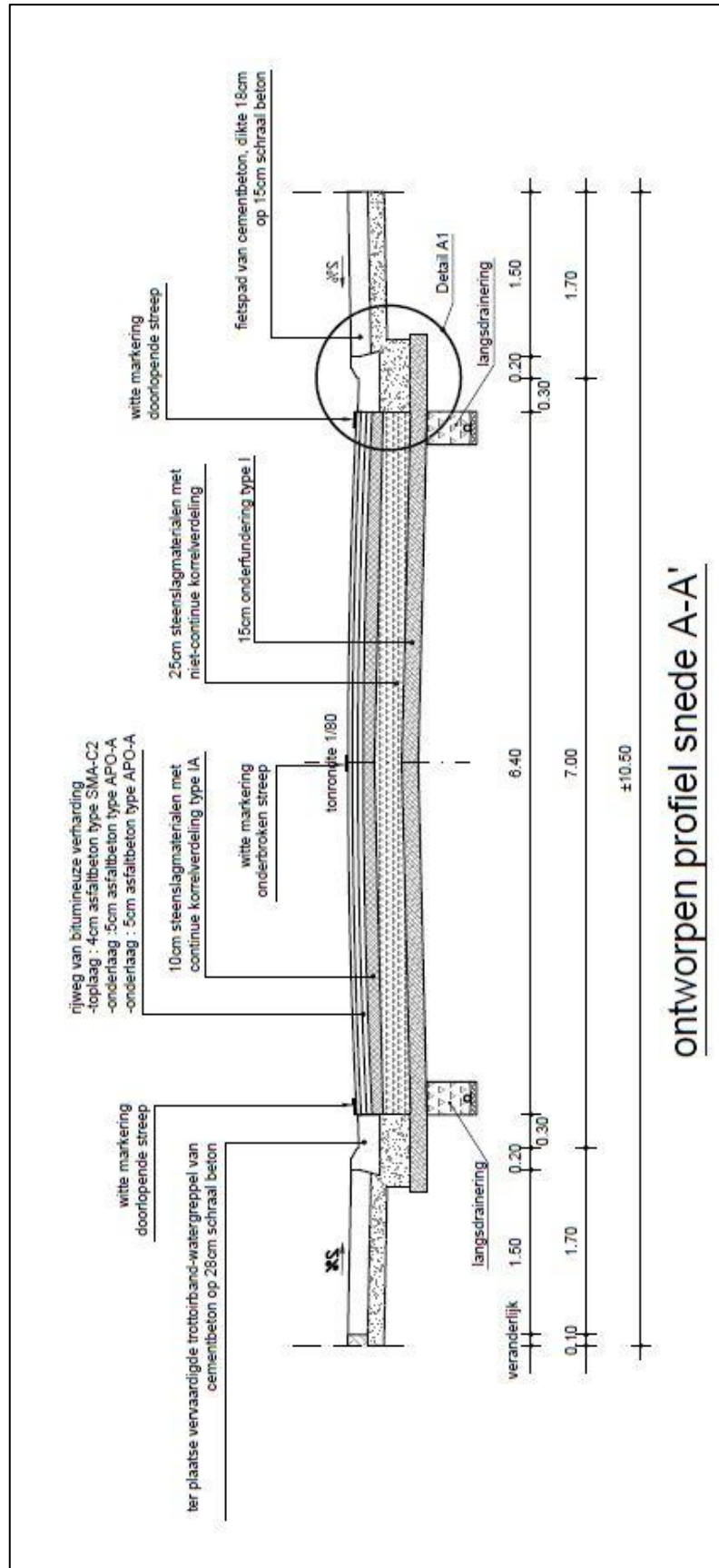
Modeldwarsprofiel snede C-C' (Figuur 7) bestaat uit aan één zijde een fietspad van cementbeton, gevolgd door een cascade in beton (Figuur 8). Hierop volgt een rijweg van asfalt met ondergronds aan weerszijden langsdrainering. De diepte van de langsdrainering kon op basis van de verkregen plannen niet achterhaald worden. Op de plannen is echter duidelijk weergegeven dat ontworpen cascade in beton zich dieper in de bodem bevindt dan de langsdrainering. De totale breedte bedraagt hier ca 15 m, inclusief de veranderlijke helling die zal aangelegd worden aan weerszijden van dit modeldwarsprofiel. De maximale verstoring van de bodem bedraagt ca 145 cm. Modeldwarsprofiel snede C-C' is het meest voorkomende dwarsprofiel in het plangebied.

Modeldwarsprofiel snede D-D' (Figuur 9) is grotendeels gelijkaardig aan modeldwarsprofiel snede C-C'. Het verschil bestaat uit een verschil in helling van de rijweg, en de aanleg van een plaatselijke drainering met een diameter van 160 mm in de veranderlijke helling grenzend aan de rijweg. Zowel de diepte van de langsdrainering als de diepte van de plaatselijke drainering kon op basis van de verkregen plannen niet achterhaald worden. Op de plannen is echter duidelijk weergegeven dat ontworpen cascade in beton zich dieper in de bodem bevindt dan de langsdrainering en de plaatselijke drainering. De totale breedte bedraagt ca 15,07 m, inclusief veranderlijke helling aan weerszijden van dit dwarsprofiel. De maximale verstoring van de bodem bedraagt ca 120 cm. Dit modeldwarsprofiel zal frequent toegepast worden in het plangebied.

De opbouw van modeldwarsprofiel snede E-E' (Figuur 10) verloopt gelijk tot en met de cascade in beton. Bij modeldwarsprofiel snede E-E' wordt de cascade in beton gevolgd door een groenzone, met daaropvolgend een rijweg waarbij het bestaande rijweggedeelte wordt behouden over een breedte van ca 6,35 m. Hierbij zal de bestaande toplaag afgefreest worden en een nieuwe asfalttoplaag aangelegd worden. In tegenstelling tot de voorgaande modeldwarsprofielen wordt in dit geval geen langsdrainering aangelegd. De totale breedte bedraagt ca 13,35 m exclusief veranderlijke helling. De bodem zal maximum tot een diepte van ca 130 cm verstoord worden. Dit dwarsprofiel komt minder frequent voor in het plangebied.

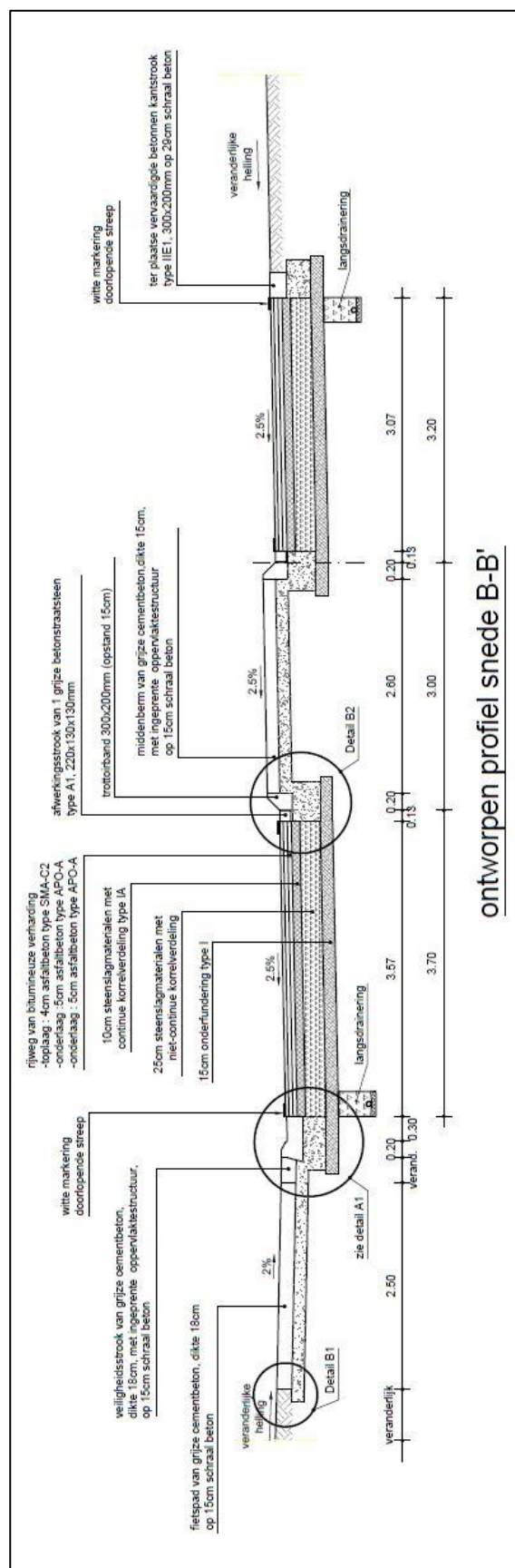
⁸ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 4.

Het laatste dwarsprofiel, namelijk modeldwarsprofiel snede F-F' (Figuur 11), is opgebouwd uit een rijweg van asfalt gelegen op een veranderlijke helling met een veranderlijke breedte. De rijweg wordt gevolgd door een veranderlijke helling met veranderlijke breedte, een fietspad van asfalt met een breedte van ca 1,90 m en tot slot nog een veranderlijke helling. Bij dit type dwarsprofiel kan dus geen totale breedte vermeld worden. De bodem zal bij deze dwarsprofielen verstoord worden tot een maximumdiepte van 170 cm. Dit dwarsprofiel wordt vrij frequent toegepast in het plangebied.

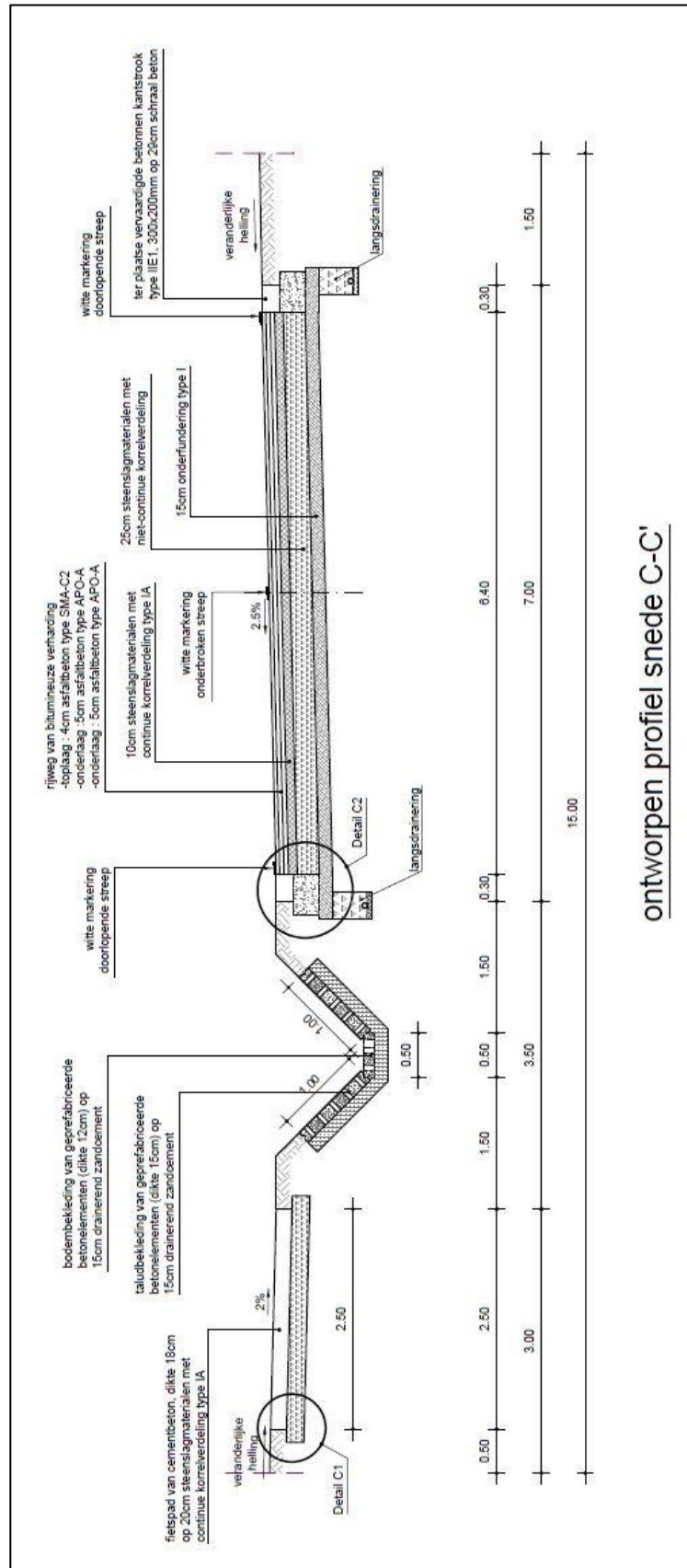
Figuur 5: Modeldwarsprofiel snede A-A'.⁹

⁹ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 4.

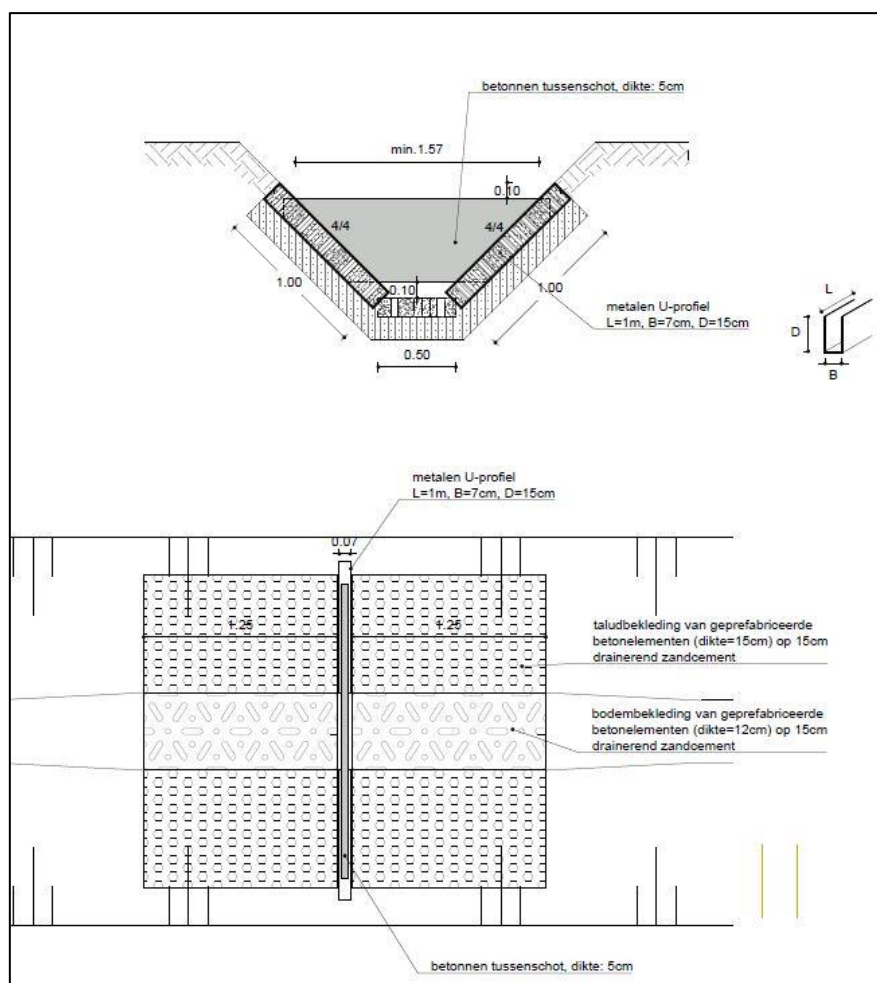
Figuur 6: Modeldwarsprofiel snede B-B'.¹⁰

¹⁰ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 4.

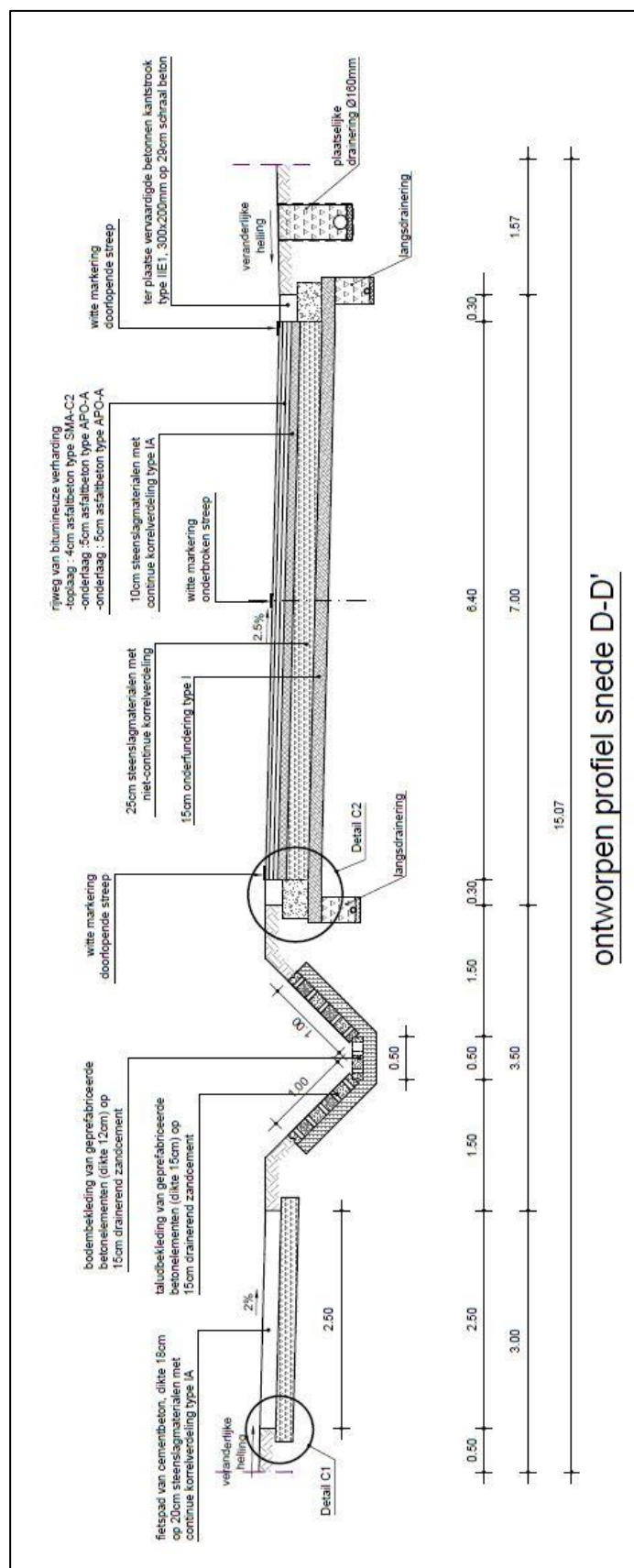
Figuur 7: Modeldwarsprofiel snede C-C'.¹¹

¹¹ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 4.

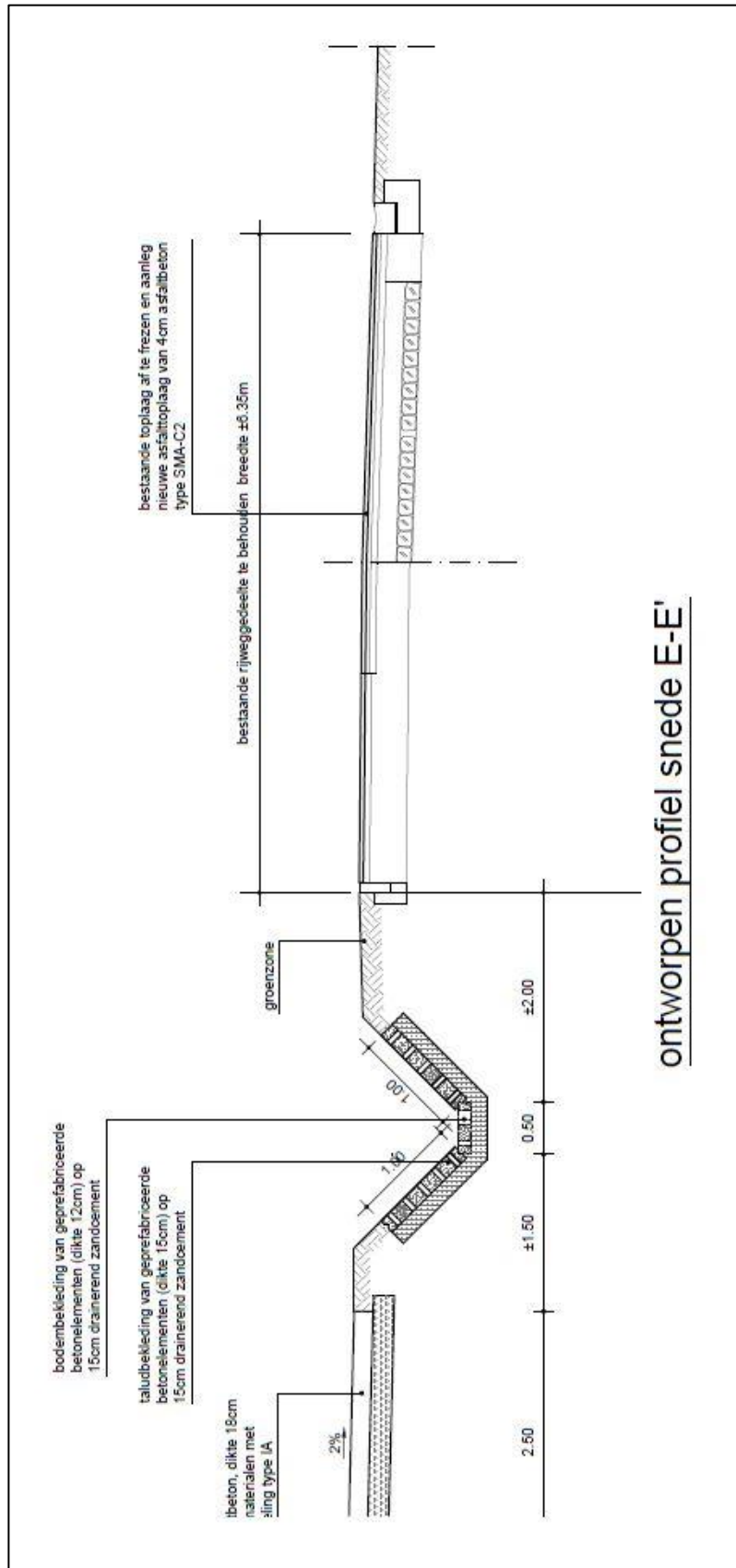

Figuur 8: Principetekening cascade in beton (schaal 1/25).¹²

¹² Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 4.

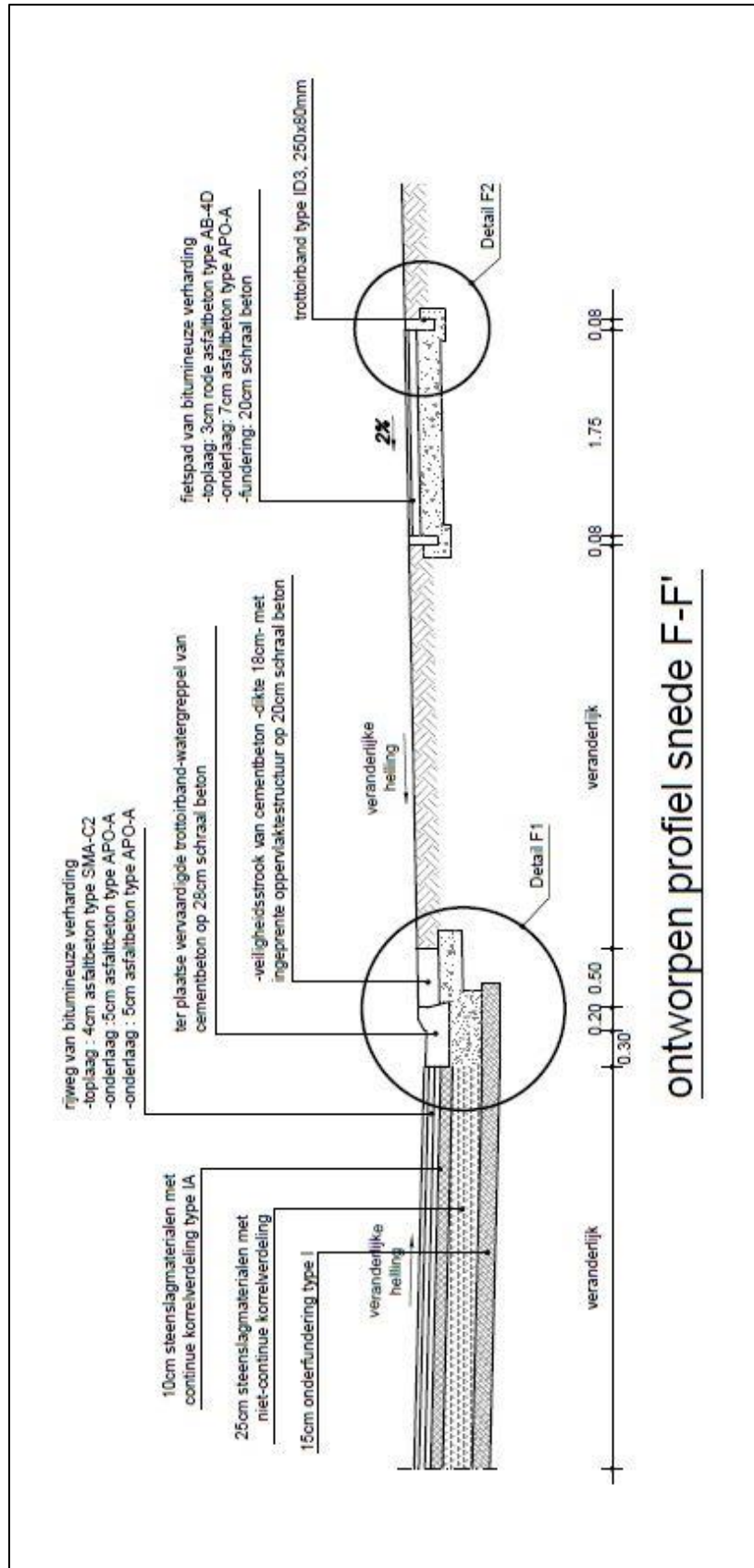

Figuur 9: Modeldwarsprofiel snede D-D'.¹³

Figuur 10: Modeldwarsprofiel snede E-E'.¹⁴

¹⁴ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 4.

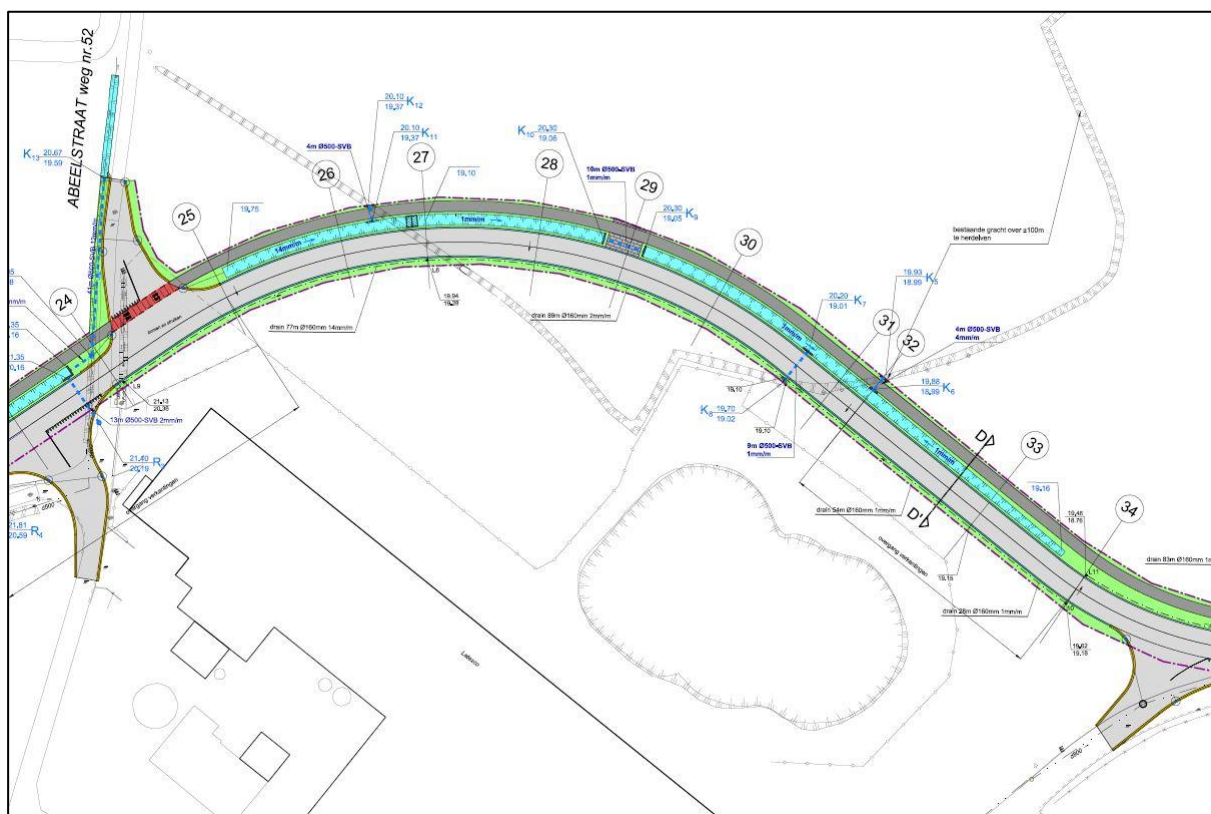

Figuur 11: Modeldwarsprofiel snede F-F'.¹⁵

¹⁵ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 4.

Het grootste deel van het plangebied volgt het verloop van de huidige Sint-Amandstraat en bevindt zich als gevolg daarvan dus in een reeds verstoorde zone. Enkel in het zuidoosten van het plangebied (Figuur 12) wordt een nieuw wegtracé aangelegd door een gebied dat in de huidige toestand bestaat uit akkers en weilanden. Het bodemarchief in deze zone is mogelijk onverstoord gebleven, waardoor de aanleg van de weg een verstorende impact zal hebben op dit bodemarchief.

In deze zone (detailopname te zien op Figuur 12) bestaat de ingreep uit de aanleg van een rijweg van asfalt (lichtgrijs) met onderfundering, een groenzone (groen), een gracht met bekleding van geprefabriceerde betonelementen (blauw), een fietspad van grijze cementbeton gefundeerd op steenslagmaterialen (donkergrijs). In de gracht is een ontworpen arcade te zien (gearceerd), en op verschillende plaatsen langsheen de gracht zullen kopmuren geplaatst worden. Langs de weg zal een betonnen kantstrook (lichtblauw met donkere rand) evenals een langsdrainage met een doorsnede van 16 cm (streep-stippellijn) aangelegd worden. Ter hoogte van dwarsdoorsnede 29 zal ook een verharding van grijze betonstraatstenen in halfsteensverband aangelegd worden. Ter hoogte van het nieuw aan te leggen kruispunt van de Sint-Amandstraat met de Abeelstraat zal op de ontworpen toplaag van asfaltverharding een fietsoversteek van rode markering van polyurethaan aangebracht worden (rood). Ter hoogte van dwarsdoorsnede 32 wordt de aansluiting met een bestaande gracht voorzien. Deze reeds bestaande gracht zal ten noordoosten van het plangebied opnieuw uitgegraven worden over een afstand van ca 100 m.

Figuur 12: Plangebied in het zuidoosten dat het tracé van de Sint-Amandstraat niet volgt.¹⁶

De dwarsdoorsnedes in deze zone (namelijk nummers 25 tot en met 34) behoren tot drie verschillende modeldwarsprofielen, namelijk A-A', D-D' en F-F'. Modeldwarsprofiel snede D-D' zal het meest worden toegepast. Hieronder worden drie verschillende dwarsprofielen weergegeven en besproken. Het

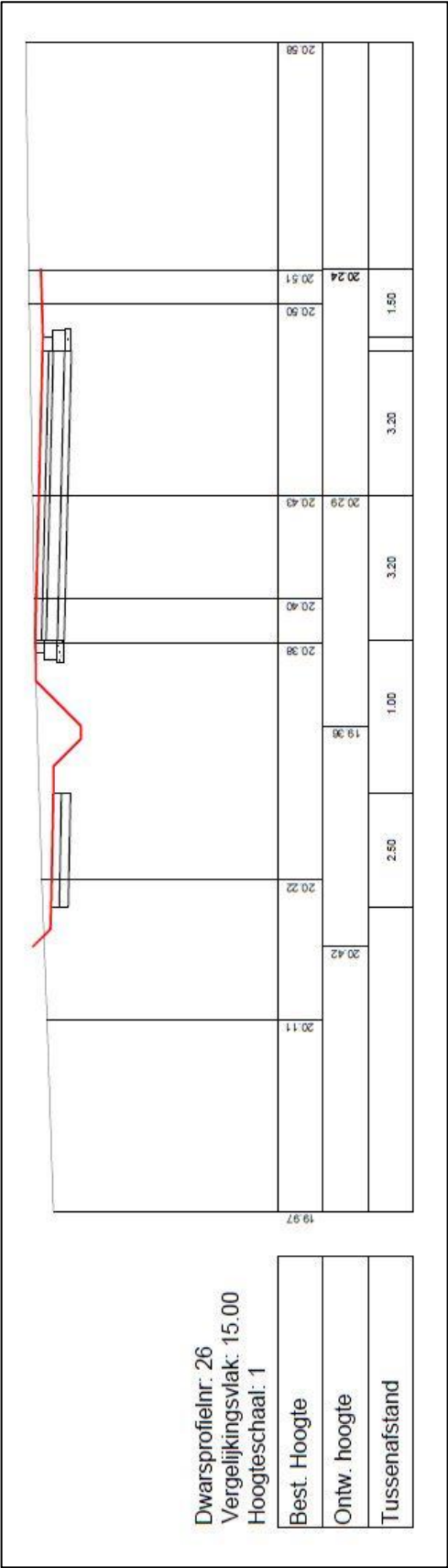
¹⁶ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 1.

verschil bestaat hoofdzakelijk in de samenstelling van de verschillende onderdelen van de nieuwe weg die zal aangelegd worden.

Ter hoogte van dwarsdoorsnede 26 (Figuur 13) bestaat het tracé uit een gracht met bekleding van geprefabriceerde betonelementen, een groenzone, een rijweg van asfaltverharding met onderfundering, een fietspad van grijze cementbeton op een fundering van steenslagmaterialen, een drainage en tenslotte een betonnen kantstrook als afboording van de rijweg. Op deze locatie zal het bodemarchief tot een diepte van 90 cm verstoord worden.

Dwarsdoorsnede 29 (Figuur 14) bevat dezelfde elementen als dwarsdoorsnede 26, met bijkomend een verharding van grijze betonstraatstenen in halfsteensverband waaronder een ontworpen riolering met een diameter van 50 cm loopt. Op deze locatie zal het bodemarchief tot een diepte van 113 cm verstoord worden.

Bij dwarsdoorsnede 34 (Figuur 15) wordt een groenzone, een rijweg met asfaltverharding met onderfundering, een fietspad van grijze cementbeton op een fundering van steenslagmaterialen en een betonnen kantstrook als afboording van de rijweg aangelegd. Aan weerszijden van de rijweg bevindt zich een ontworpen langsdrainering met een diameter van 16 cm met een toegangs- of verbindingsput van pvc. Op deze locatie zal het bodemarchief tot een diepte van 70 cm verstoord worden.

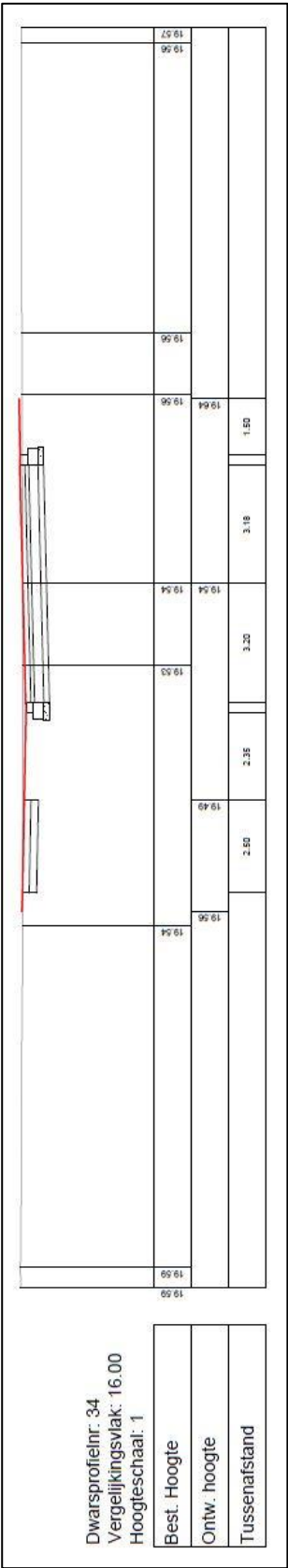

Figuur 13: Dwarsprofielnummer 26.¹⁷

¹⁷ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 7.

¹⁸ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 7.

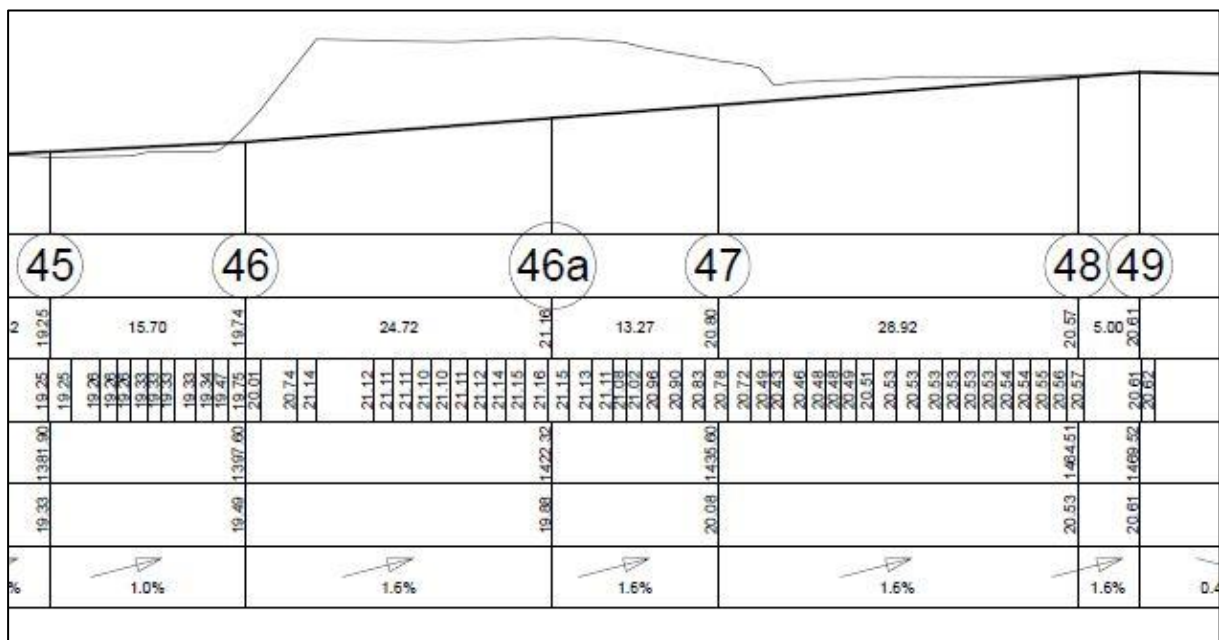

Figuur 15: Dwarsprofielnummer 34.¹⁹

¹⁹ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 7.

In het lengteprofiel²⁰ wordt het verschil in de hoogte van het huidige maaiveld tegenover de nieuwe toestand weergegeven. Op enkele locaties zal bij de heraanleg van de Sint-Amandstraat het huidige maaiveld maximum ca 30 cm afgegraven worden, namelijk tussen volgende doorsnedes: 3 en 9, 12 en 15, 16 en 18, 19 en 23a, 25 en 27, 28 en 30 en tenslotte tussen doorsnedes 34 en 36. Ter hoogte van het kruispunt van de Sint-Amandstraat en de Marialoopsesteenweg, tussen dwarsdoorsnedes 46 en 48, is een sterker verschil in de hoogte van het huidige maaiveld en het maaiveld van de toekomstige toestand te zien (Figuur 16). Op deze locatie zal het huidige maaiveld maximum 1,60 m afgegraven worden. Op verschillende locaties bestaat de ingreep niet louter uit afgraven van het huidige maaiveld, maar zullen enkele reeds bestaande greppels gedempt worden. Dit is het geval tussen doorsnedes 5 en 9, 23a en 25, en tenslotte tussen doorsnedes 27 en 28.²¹

Bij de zone die buiten het traject van de huidige Sint-Amandstraat valt (Figuur 17), vanaf dwarsdoorsnede 25 tot en met dwarsdoorsnede 34, wordt het maaiveld maximum een 15-tal cm afgegraven. Ook zullen twee reeds bestaande greppels gedempt worden, meer bepaald tussen dwarsdoorsnedes 27 en 28 en dwarsdoorsnedes 30 en 32.²²

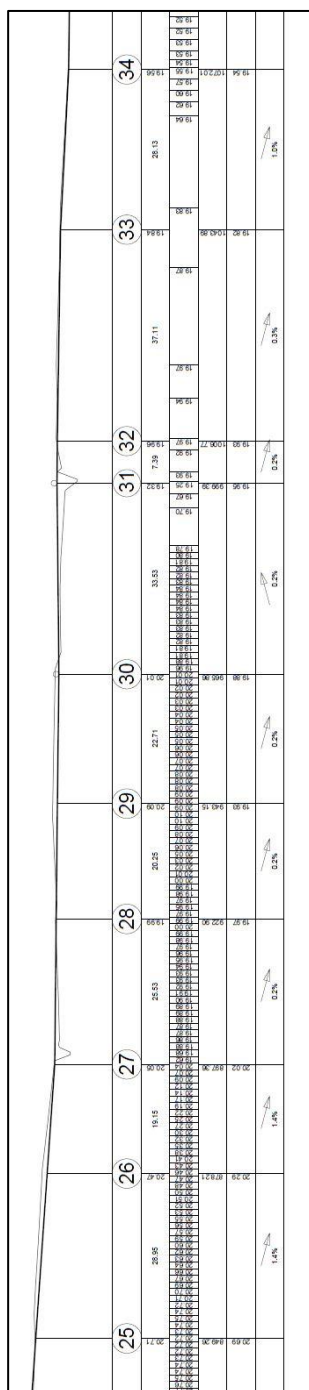
Figuur 16: Detailopname uit het lengteprofiel, met duidelijke afgraving van het huidige maaiveld tussen dwarsdoorsnedes 45 en 49.²³

²⁰ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 5.

²¹ Voor de locaties van de genoemde doorsnedes zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 1.

²² Ibid.

²³ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 5.

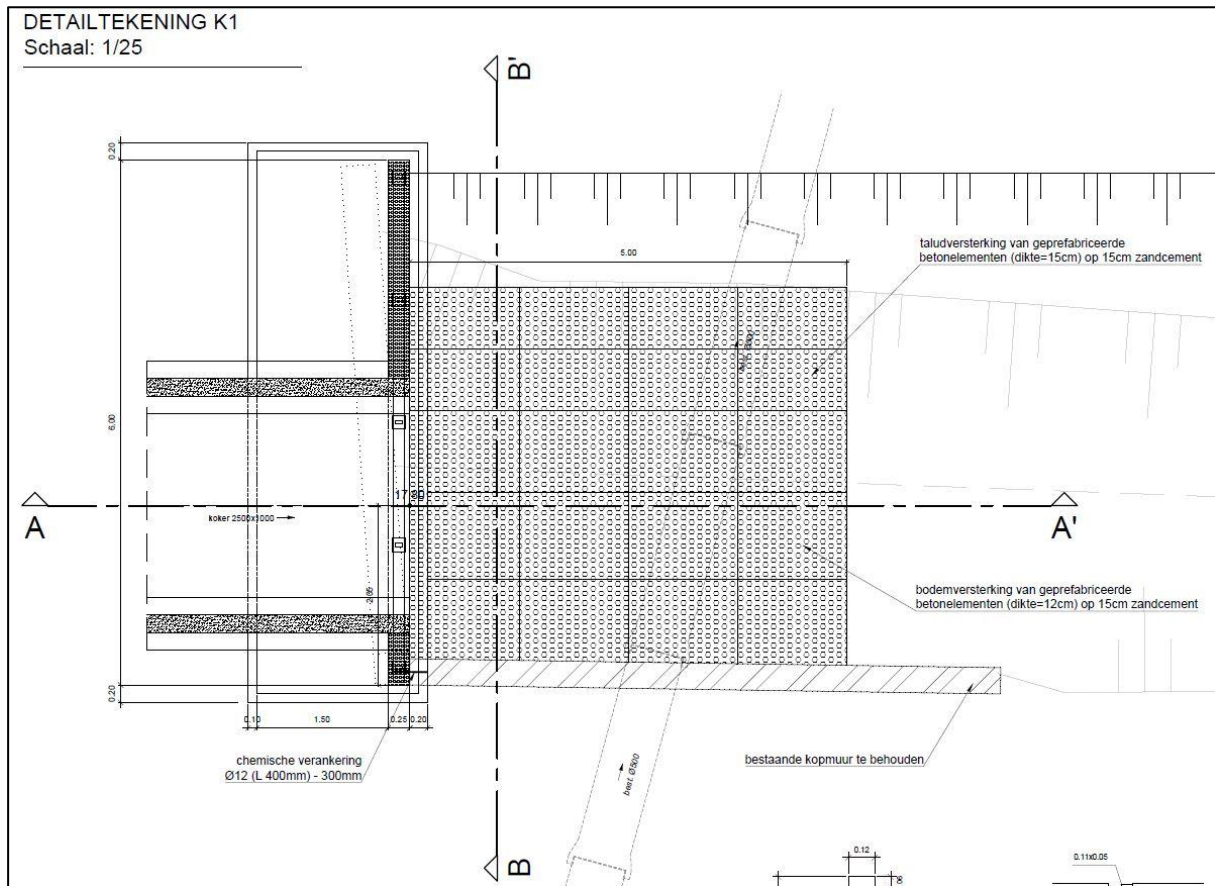
Figuur 17: Detailopname uit het lengteprofiel, tussen dwarsdoorsnede 25 en 34.²⁴

Op verschillende locaties langsheen het traject van de heraangelegde Sint-Amandstraat zullen ook elementen aangelegd worden die deel uitmaken van de rioleringsinfrastructuur. Deze worden op het overzichtsplan²⁵ aangeduid met hoofdletters R en K, gevolgd door een klein volgnummer. De rioleringsinfrastructuur bestaat uit twee verschillende onderdelen, namelijk kopmuren van beton (K, Figuur 18) die in combinatie met een ontworpen langsduiker voorkomen, en een toegangs- en/of verbindingsput (R, Figuur 19) voor de riolering. Bij de kopmuren zal het bodemarchief maximum tot

²⁴ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 5.

²⁵ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 1.

een diepte van 4,60 m verstoord worden. Bij de toegangs- en/of verbindingsputten gaat de verstoring van het bodemarchief maximum tot een diepte van 4,40 m. In de zone die afwijkt van het huidige traject van de Sint-Amandstraat (Figuur 12) zullen enkel langsduikers met kopmuren aangelegd worden.

Figuur 18: Detailtekening van de betonnen kopmuur (K).²⁶

²⁶ Zie originele plannen in bijlage, dossier 14.71 plan 8.

Vanwege het feit dat de terreinen niet in eigendom zijn, gaat het hier om een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit betekent dat het vooronderzoek, indien uit het bureauonderzoek blijkt dat dit nodig is, op een later tijdstip, na het in eigendom komen van de terreinen wordt uitgevoerd.

BAAC Vlaanderen Rapport 396

1.2 Werkwijze en strategie

1.2.1 Bureauonderzoek: algemene doelstellingen

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

Het bureauonderzoek heeft – gezien een eerste studie van de cartografische bronnen - betrekking tot een terrein met een lage densiteit aan bebouwing in het verleden.²⁸ Bijkomend doel van dit bureauonderzoek heeft is een analyse van de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan de relevante ecologische en aardkundige gegevens en bronnen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?
- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de bewaringstoestand van deze waarden?
- Wat is de waarde ervan?
- Wat is de relatie tussen deze waarden en het landschap?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

1.2.3 Heuristiek bureauonderzoek

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting onderzoekslocatie, is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij worden de gekende archeologische, historische en geologische/geografische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd. Aansluitend wordt een uitgebreide cartografische analyse van de onderzoekslocatie uitgevoerd. Volgende kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

²⁸ Zie: Hoofdstuk 1.3.4 Cartografische bronnen.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart
- Bodemgebruikskaart
- Potentiële-bodemerosiekaart

Hierbij moet worden opgemerkt dat de bodemgebruikskaart feitelijk niet geschikt is voor bestudering op perceelsniveau. In de begeleidende tekst op de website van AGIV staat het volgende: *‘De informatie die door deze datasets gegeven wordt is kleinschalig. Dit heeft een belangrijke implicatie. De informatie die men haalt uit een groter gebied zoals bijvoorbeeld een provincie of het volledige Vlaamse gewest zal nauwkeuriger zijn dan de informatie die men tracht te halen uit bijvoorbeeld een bepaalde buurt. Dit wordt duidelijk wanneer ingezoomd wordt in het digitale bestand. Naarmate de kaart steeds meer vergroot wordt zal op een bepaald moment de samenhang tussen de verschillende bodemgebruikstypes verdwijnen. Het is dan ook sterk aan te raden deze kaart niet te gebruiken voor lokale studies. De informatie die hieruit gehaald wordt, is onzeker.’*²⁹ De kaart werd toegevoegd omdat ze vereist wordt in de Code van Goede Praktijk, maar moet met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

De geomorfologische kaart kon niet geconsulteerd worden daar zij niet bestaat voor het plangebied.

Historische en archeologische bronnen:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen/Popp-kaart
- Vandermaelen-kaart

De CAI-kaart wordt weergegeven met het grootschalig referentiebestand als onderkaart. De onmiddellijke omgeving rondom wordt op de Ferraris-, Atlas der Buurtwegen, Popp- en Vandermaelenkaart besproken. De beschrijving gebeurde onder meer op basis van de legende uit *België in kaart*. Indien er een bijzondere locatie op te merken is, wordt deze, indien mogelijk, vernoemd bij naam en uitgebreider beschreven. De historische en archeologische kaarten worden gebruikt om een historisch-archeologische interpretatie van de locatie te bekomen.

²⁹ https://download.agiv.be/Producten/Detail?id=12&title=Bodembedekkingsbestand_opname_2001

1.3 Assessment bureauonderzoek

1.3.1 Onderzoeksmethode en -technieken

Het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem voor Tielt, Sint-Amandstraat bestaat enkel uit een uitgebreid bureauonderzoek. Een assessment van vondsten, stalen en conservatie is hier niet van toepassing.

1.3.2 Assessment onderzoeksterrein

1.3.2.1 Geografische, geofysische en bodemkundige situering

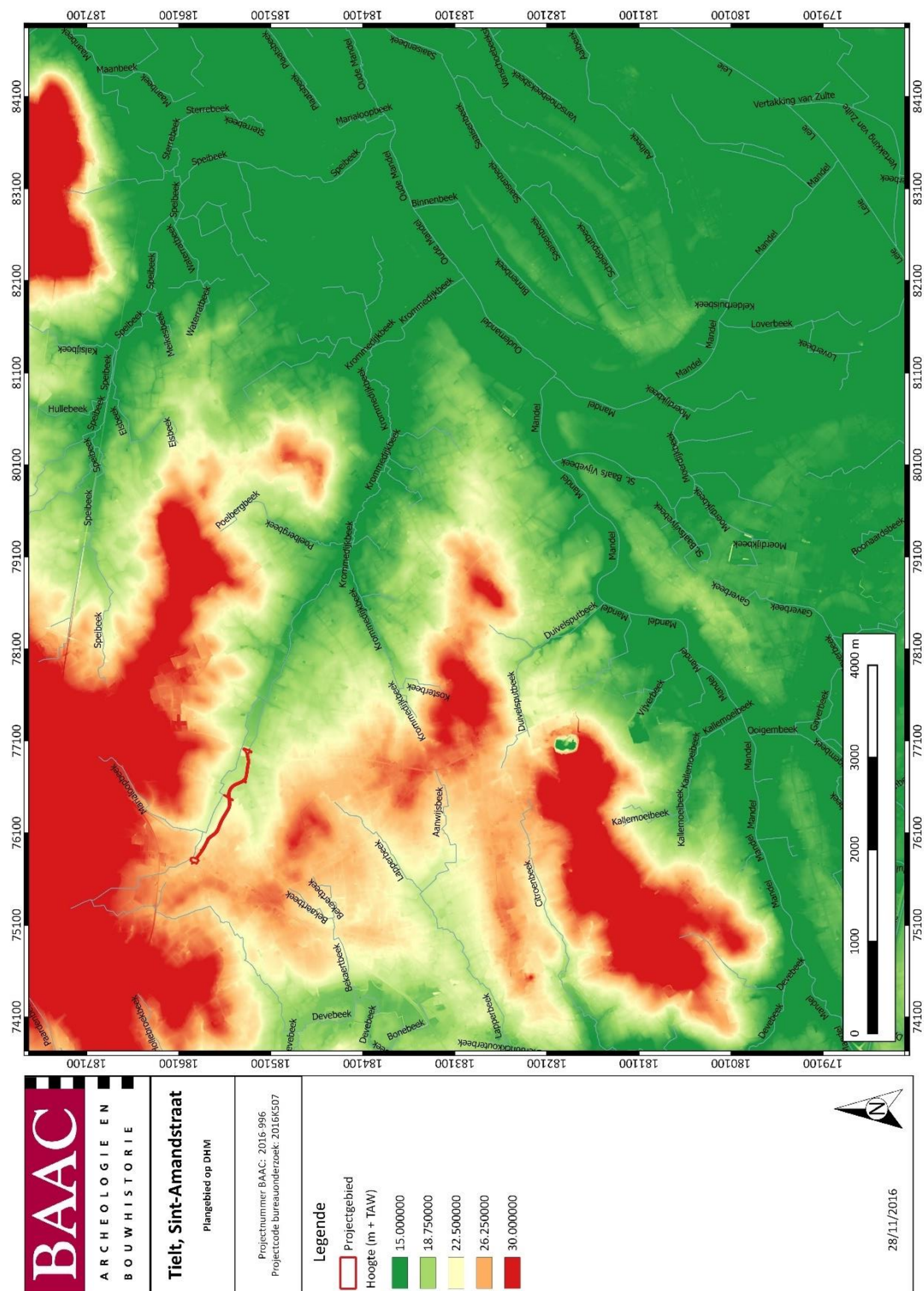
Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Figuur 1. Het plangebied Tielt Sint-Amandstraat is gelegen tussen de Meulebeeksesteenweg in het noordwesten en de Marialoopsesteenweg in het zuidoosten. Tussen beide steenwegen volgt het plangebied grotendeels het traject van de huidige Sint-Amandstraat, tot de kruising met de Abeelstraat en het gebouwencomplex van de firma Latexco. Vanaf dit punt volgt het plangebied niet meer het verloop van de huidige Sint-Amandstraat (die ten zuiden van de bedrijfsgebouwen loopt) maar wordt een nieuwe wegenis aangelegd ten noordoosten van deze bedrijfsgebouwen. Ten oosten van het gebouwencomplex sluit het plangebied dan weer aan bij de Sint-Amandstraat, om het verloop van deze straat te blijven volgen tot het kruispunt met de Marialoopsesteenweg in het oosten. Ter hoogte van de kruispunten in het plangebied (Sint-Amandstraat met Meulebeeksesteenweg in het westen, Sint-Amandstraat met Abeelstraat ten noordwesten van de bedrijfsgebouwen van Latexco, en Sint-Amandstraat met Marialoopsesteenweg in het oosten) wordt telkens de aanzet van alle kruisende straten mee opgenomen in de geplande wegeniswerken.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 25 m + TAW in het westen en 20,5 m + TAW in het oosten.

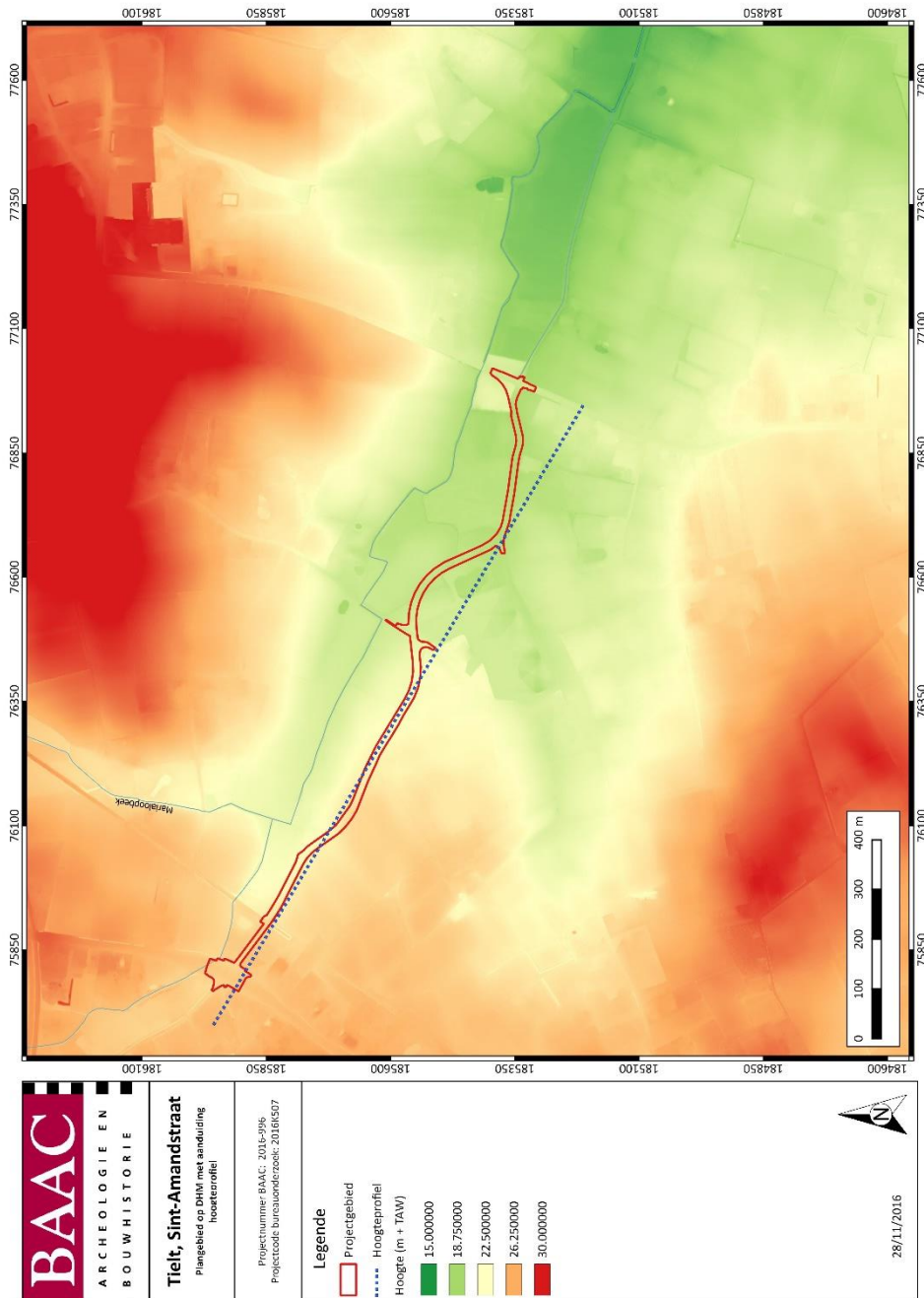
Het plangebied heeft een totale oppervlakte van 2,7 ha en bestaat voor het grootste deel uit een weg geflankeerd door onverharde bermen. Op het kruispunt van de Meulebeeksesteenweg met de Sint-Amandstraat (in het westen van het plangebied) zijn zowel de Meulebeeksesteenweg als de Sint-Amandstraat geasfalteerd. De Meulebeeksesteenweg bestaat ter hoogte van het plangebied uit drie rijstroken (één rijstrook voor elke rijrichting, met centraal een strook om af te slaan naar de Sint-Amandstraat in beide richtingen). Aan weerszijden wordt de Meulebeeksesteenweg geflankeerd door een fietspad, opgebouwd uit betonnen rijplaten. Direct ten zuidoosten van het kruispunt van de Sint-Amandstraat met de Meulebeeksesteenweg bevindt zich een tweede en kleiner kruispunt van de Sint-Amandstraat, ditmaal met een kleinere vertakking van de Meulebeeksesteenweg (die dezelfde naam draagt). Tussen beide kruispunten wordt de Sint-Amandstraat aan weerszijden geflankeerd door een groenzone, bestaand uit gras met enkele bomen. Voorbij deze kruispunten verdwijnt in de Sint-Amandstraat het asfalt, om plaats te maken voor betonnen rijplaten met aan weerszijden onverharde berm. Het plangebied volgt het verloop van de Sint-Amandstraat naar het zuidwesten doorheen een akkerlandschap met onderweg schaarse bewoning. Ter hoogte van kadastraal perceelnummer I177b bevinden zich ten noorden van de Sint-Amandstraat nog twee kleine gebouwtjes (paardenstallingen) die nog gesloopt dienen te worden. Het kruispunt van de Sint-Amandstraat met de Abeelstraat is volledig geasfalteerd. Op de plaats waar de toekomstige wegenis van de Abeelstraat afsplitst richting oosten, bestaat het wegdek van de Abeelstraat uit betonnen rijplaten met onverharde bermen. Vervolgens loopt het plangebied doorheen akkerland, met in het zuidwesten de bedrijfsgebouwen van Latexco, en een grote vijver. Na de aansluiting van de toekomstige wegenis met het verdere verloop van de Sint-Amandstraat naar het oosten toe, bestaat het plangebied opnieuw uit een geasfalteerde weg met zachte bermen. De Marialoopsesteenweg in het oosten tenslotte bestaat volledig uit

betonnen rijplaten, die deel uitmaken van twee rijvakken met aan weerszijden telkens een fietspad en een zachte berm.

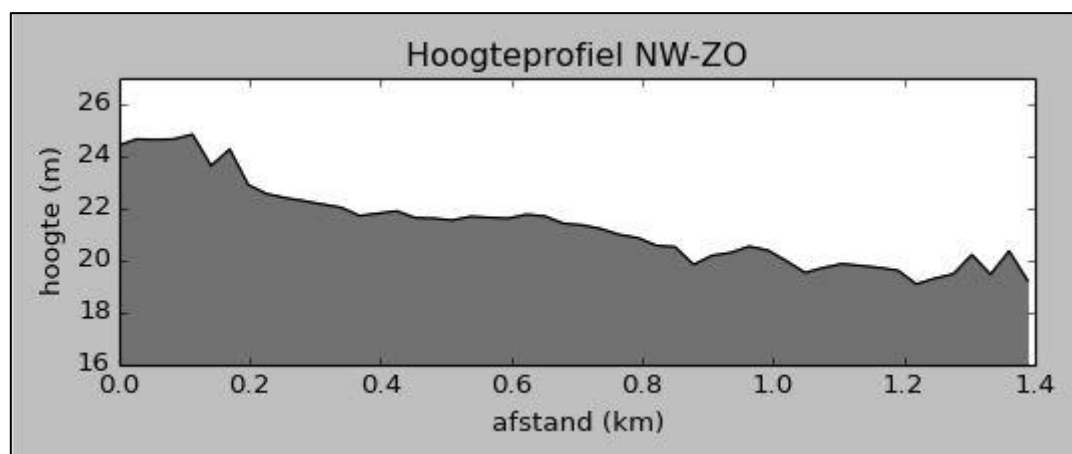
Figuur 20: Situering van het plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)³⁰. In het noordwesten (rood) de cuesta van Tiel, in het zuidoosten (groen) de Leievallei.

³⁰ Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) 2016a.

Figuur 21: Situering van het plangebied en hoogteprofiel op het DHM³¹. De Marialoopbeek ten noorden van het plangebied is duidelijk zichtbaar, evenals de naamloze waterloop die ten zuidoosten van het plangebied ontspringt en verderop uitmondt in de Marialoopbeek.

³¹ Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) 2016a.

Figuur 22: Hoogteverloop terrein³² (van het noordwesten naar het zuidoosten)

Landschappelijke en hydrografische situering

Het plangebied bevindt zich in laaggelegen gebied langs de Marialoopbeek. Deze ontspringt ten noorden van het plangebied op de cuesta van Tielt (die gekenmerkt wordt door basisklei van het Paniseliaan) en watert aanvankelijk recht naar het zuiden af. Ter hoogte van het plangebied maakt de Marialoopbeek vervolgens een scherpe bocht naar het zuidoosten waardoor deze parallel met het plangebied verloopt in de richting van de Leievallei. In het uiterste noordwesten doorkruist de Krommedijkbeek het plangebied net. In het zuidoosten, nét buiten de begrenzing van het plangebied, is een kleinere waterloop te zien die hier ontspringt. De waterloop verloopt parallel aan de Marialoopbeek, en mondt ten zuidoosten van het plangebied uit in deze grotere beek. In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in het interfluvium tussen de Kustvlakte en de Leievallei.³³

Paleogeen en Neogeen (Tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt op de tertiairgeologische kaart (Figuur 23) gekenmerkt door de Formatie van Tielt. Binnen deze Formatie worden afzettingen van het Lid van Kortemark (*TtKo*) herkend (in het zuidoosten van het plangebied), die bedekt worden door het Lid van Egem (*TtEg*; in het noordwesten van het plangebied).³⁴ De beschrijving van de verschillende lithologische eenheden hieronder gebeurt van boven naar onder, of van jong naar oud.

Het Lid van Egem wordt gekenmerkt door grijsgroen zeer fijn zand, kleilagen, zandsteenbanken en is glauconiet- en glimmerhoudend. Het is de voorbode van een tweede belangrijke Ypresiaantransgressie, gekend als de Paniseliaantransgressie, waarbij het Bekken van Mons (in het zuiden) overspoeld wordt. Het zandige Lid van Egem vertegenwoordigt de lage zeespiegelfase van deze transgressie. Op basis van lithologische en algemeen genetische kenmerken worden deze afzettingen in de jongere Formatie van Hyon ondergebracht.

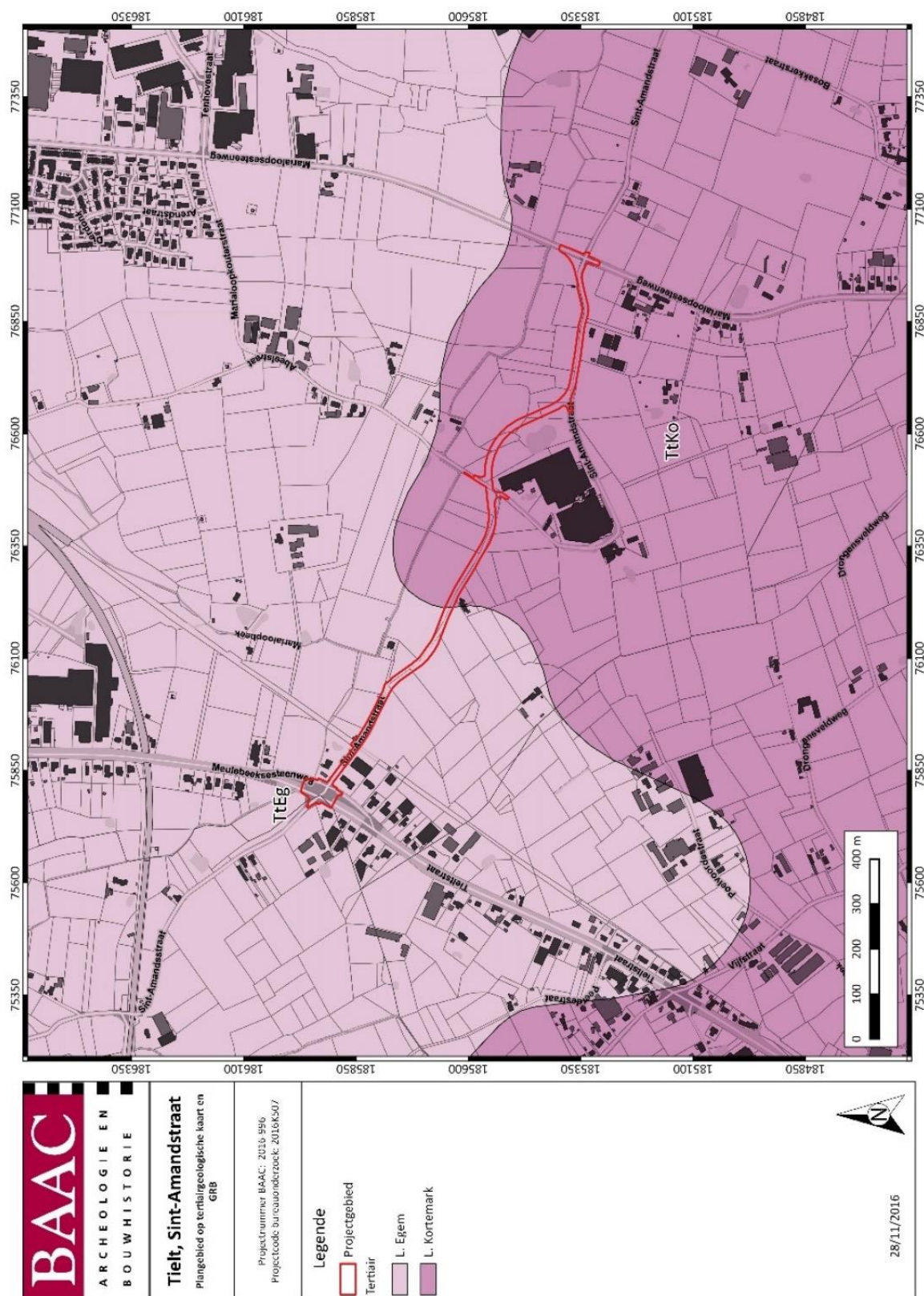
Tussen het Lid van Egem en het Lid van Kortemark bevinden zich nog de afzettingen van het Lid van Egemkapel, die hoofdzakelijk bestaan uit kleiige silt. Onder het Lid van Egemkapel tenslotte bevindt zich het 40 m dikke Lid van Kortemark, een siltige eenheid met een vijftal opeenvolgende facies. De

³² Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) 2016a.

³³ Denis 1992.

³⁴ Borremans 2005, p. 130.

afzettingen van het Lid van Kortemark worden gekenmerkt door zowel grijze tot groengrijze klei tot silt, als dunne banken zand en silt.³⁵

³⁵ Ibid.

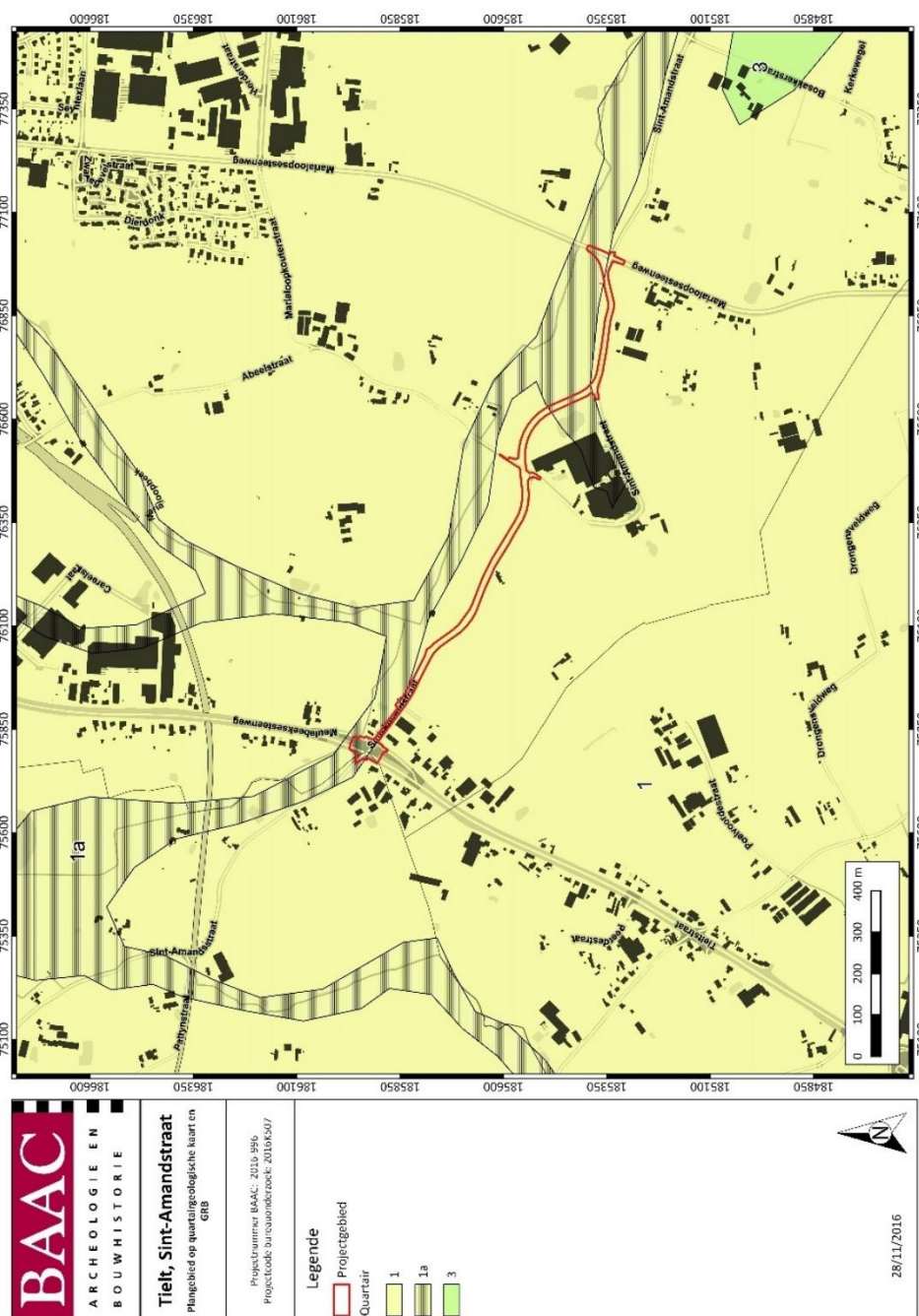
Figuur 23: Situering van het plangebied op de tertiairgeologische kaart³⁶

Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (Figuur 24) komen in het plangebied eolische afzettingen (**ELPw**)(zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk Vroeg-Holoceen voor. Deze bestaan uit zand tot zandleem in het noordelijke en het centrale gedeelte van Vlaanderen, en uit silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. Er komen tevens hellingsafzettingen (**HQ**) van het Quartair voor. Enkele zones in het uiterste noordwesten en het uiterste zuidoosten zijn gekarteerd als **FH**, **ELPw** en/of **HQ** en **FLPw**. In deze zones bevinden zich boven de eerder in deze tekst beschreven afzettingen uit het Laat-Pleistoceen, het Vroeg-Holoceen en het Quartair nog fluviatiele afzettingen (**FH**) (organochemisch en primariën inclusie), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan). Helemaal onderaan bevinden zich fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (**FLPw**)(Laat-Pleistoceen).

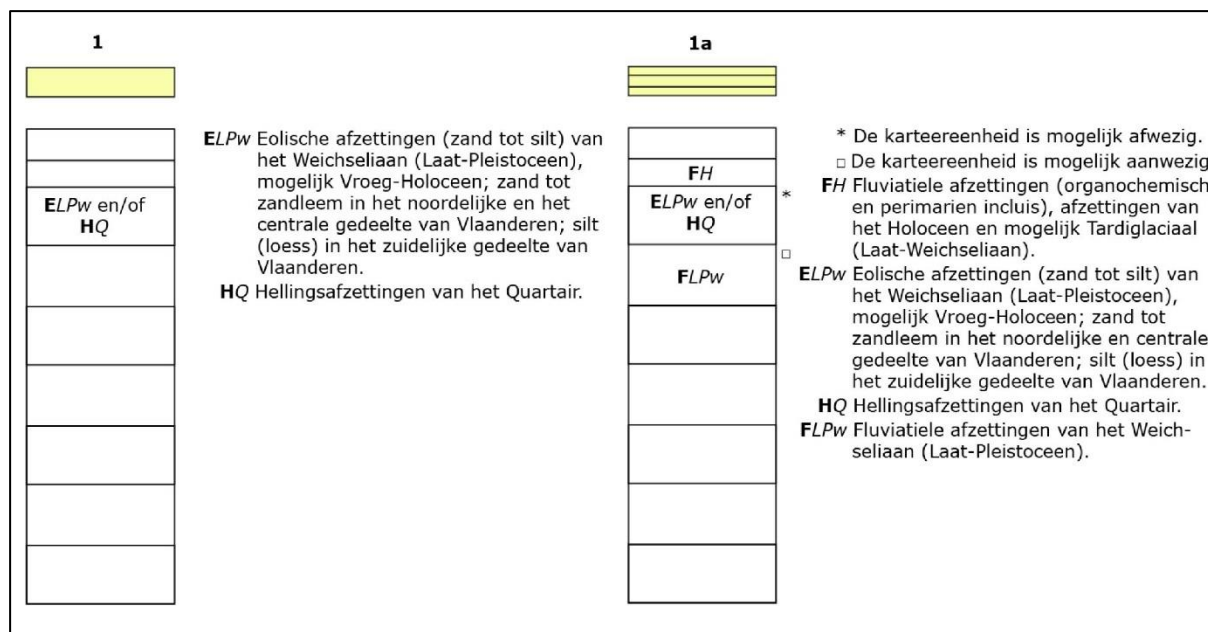
In de zone ten zuidoosten van het plangebied, die gekarteerd staat als type 3 (**ELPw** en/of **HQ** en **FLPw**), komen dezelfde afzettingen voor als de gearceerde zones in het noordwesten en het zuidoosten van het plangebied, maar dan zonder de bovenliggende fluviatiele afzettingen (organochemisch en primariën inclusie) en de afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal.

³⁶ Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV) 2016.

Figuur 24: Situering van het plangebied op de kwartaargeologische kaart³⁷

³⁷ Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV) 2016.

Figuur 25: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied³⁸

Bodem

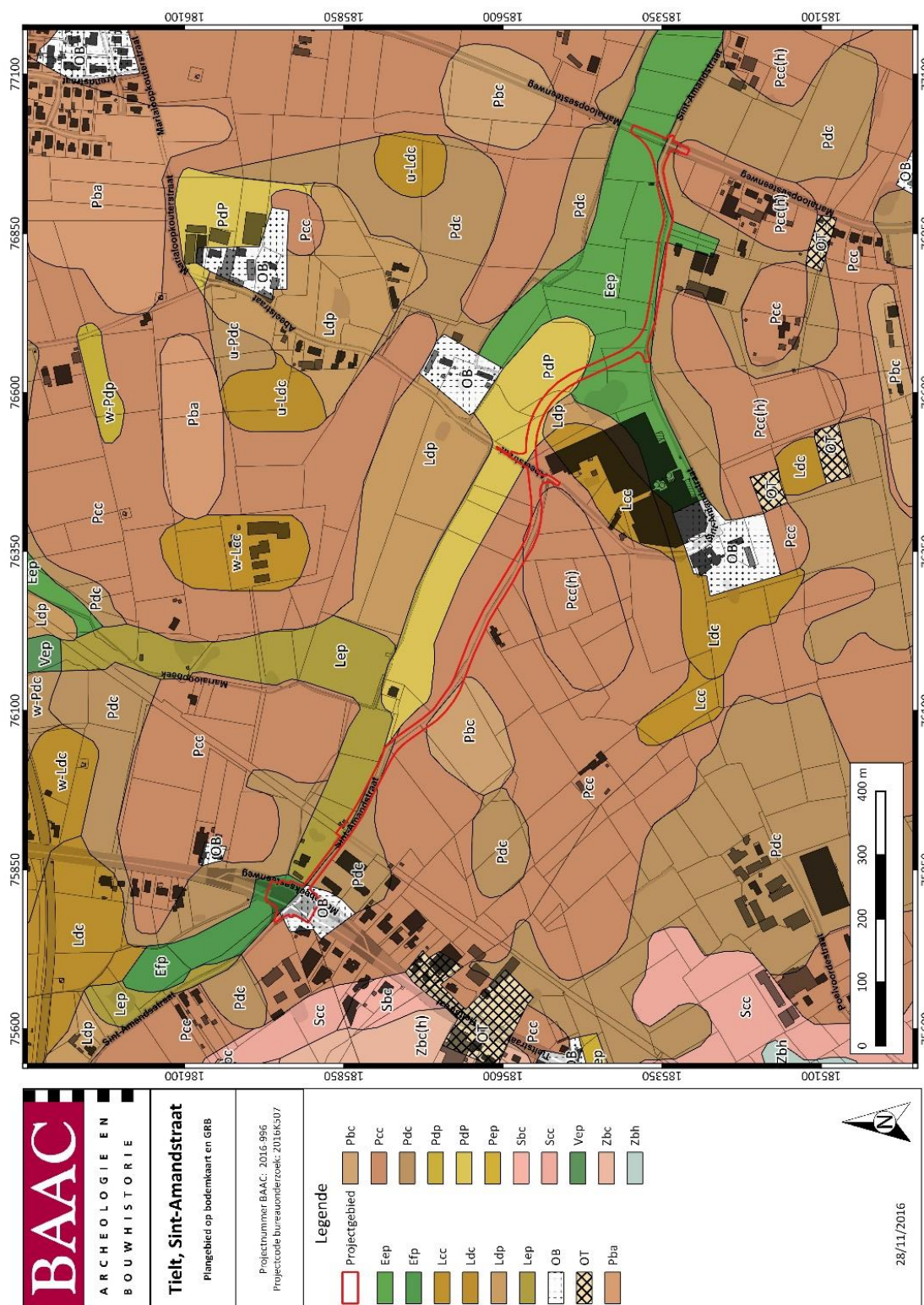
Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als verschillende bodemtypes die allen ondergebracht kunnen worden binnen de zandleemstreek (Figuur 26). Hier volgt een overzicht van de verschillende bodemtypes, van het noordwesten van het plangebied naar het zuidoosten. In het uiterste noordwesten omvat het plangebied bebouwde zone (OB), waarbij het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd is. Daarnaast komt in het noordwesten ook Efp voor, een zeer sterk gleyige kleibodem zonder profiel, waarbij de reductiehorizont ondieper dan 80 cm begint. Zowel in het noordwesten als in het zuidoosten staat het plangebied deels gekarteerd als Pdc of een matig natte licht zandleembodem met een sterk gevlekte textuur (bij lemige sedimenten) en een verbrokkelde textuur B horizont (bij zandige sedimenten). De Pdc-bodems komen vooral voor in depressiegebieden van het licht zandleemgebied. Vervolgens omvat het plangebied bodems van het type Lep en van het type Pbc. Lep is een natte zandleembodem zonder profiel, waarbij dieper dan 80 cm blauwgrijs reductiemateriaal wordt aangetroffen. Bodems van het type Pbc worden gekenmerkt door een droge licht zandleembodem met sterk gevlekte textuur (bij lemige sedimenten) of een verbrokkelde textuur B horizont (bij zandige sedimenten). Zowel centraal in het plangebied als in het uiterste zuidoosten komen bodems van het type Pcc(h) voor (centraal gecombineerd met Pcc). Dit is een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte textuur (bij lemige sedimenten) en verbrokkelde textuur B horizont (bij zandige sedimenten). In het zuidoosten tenslotte komen zowel bodems van het type PdP als bodems van het type Eep voor. PdP is een matig natte licht zandleembodem zonder profiel of met onbepaald profiel. Eep is een sterk gleyige kleibodem zonder profiel, met het voorkomen van een reductiehorizont vanaf een diepte van 100 cm.

De bodemerosie is in de regio als verwaarloosbaar tot zeer laag te beschouwen (Figuur 27).

Op de bodemgebruikskaart (Figuur 28) is het grootste deel van het projectgebied geclassificeerd als akkerland, afgewisseld met enkele stukken in het noordwesten die als andere bebouwing

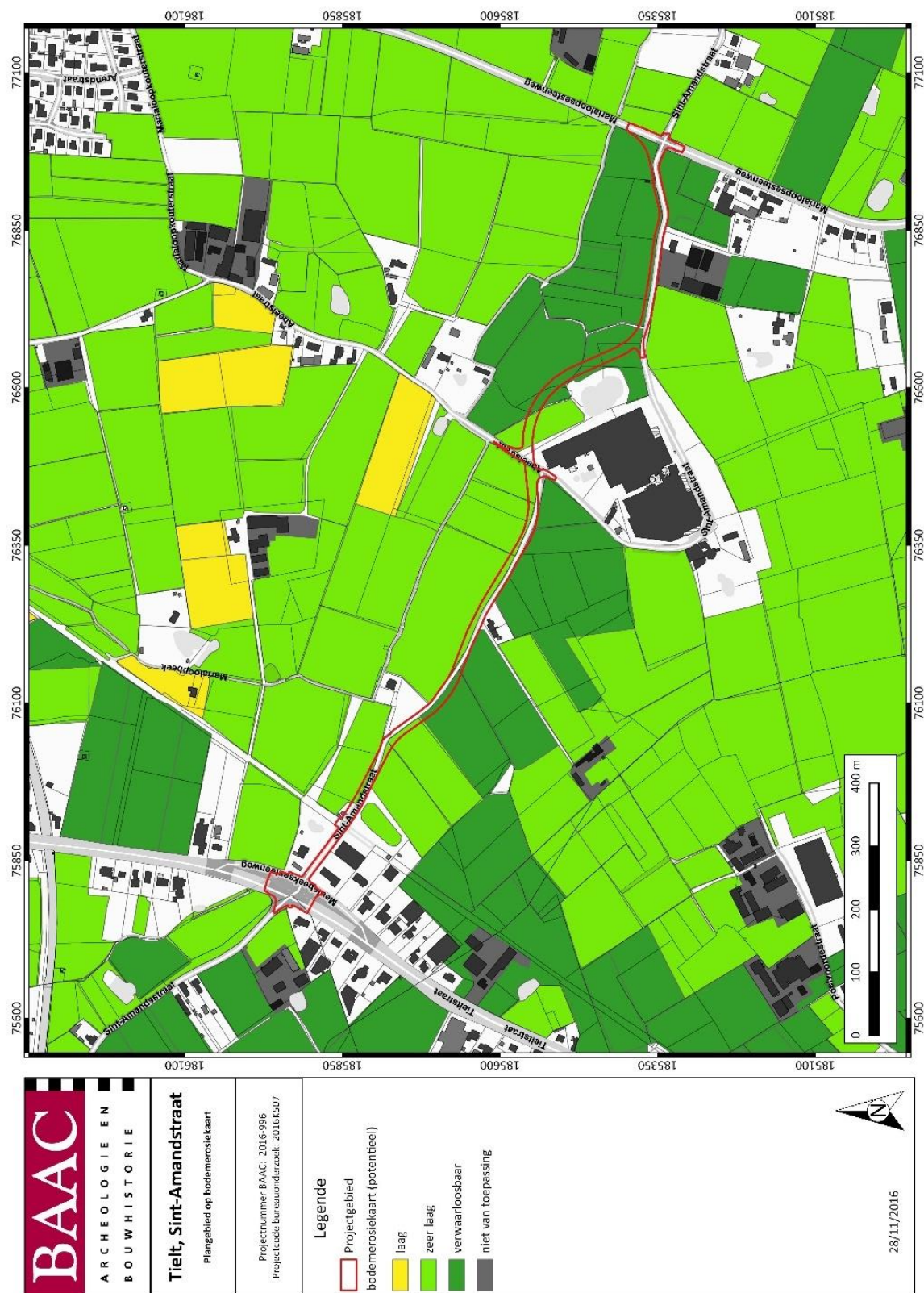
³⁸ Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV) 2016.

Een geomorfologische kaart is voor het plangebied niet beschikbaar.

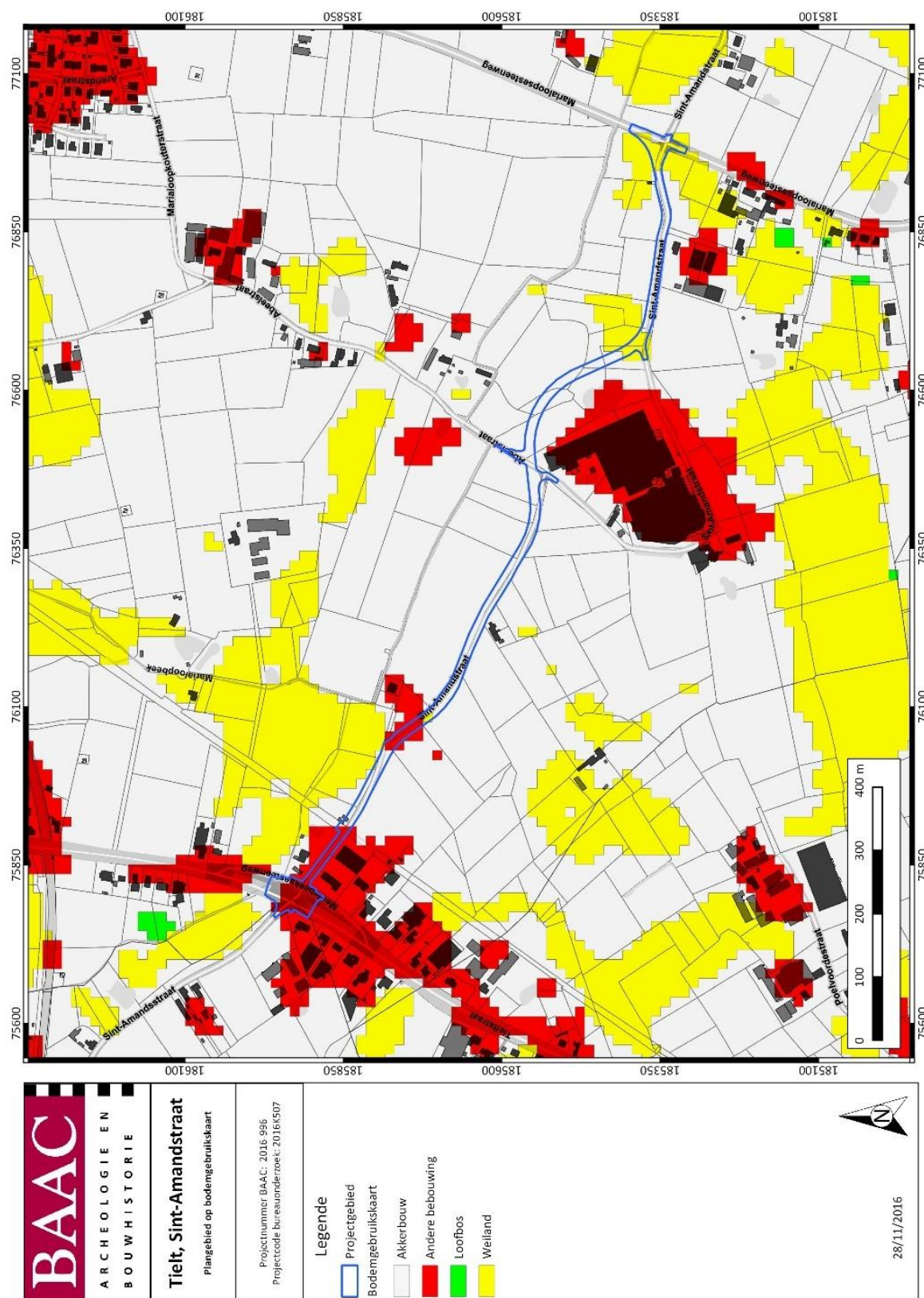
Figuur 26: Situering van het plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen³⁹

³⁹ Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV) 2016.

Figuur 27: Situering van het plangebied op de bodemerosiekaart van Vlaanderen⁴⁰

⁴⁰ Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) 2016e.

Figuur 28: Situering van het plangebied op de bodemgebruikskaart van Vlaanderen⁴¹

⁴¹ Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) 2016f.

1.3.3 Historiek onderzoeksterrein

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Tielt, centraal gelegen in de provincie West-Vlaanderen. Tielt is sinds 1976 de hoofdgemeente van de fusie met de gemeenten Aarsele, Kanegem en Schuiferskapelle.⁴²

De ligging van Tielt op de cuestarug heeft in belangrijke mate de occupatiegeschiedenis bepaald. Het gebied rond het plateau van Tielt bleef tot de 8ste eeuw grotendeels bebost. Er waren ook veel bronnen, poelen en beken. Dit natuurbos bleek in het mesolithicum en het neolithicum reeds een gunstige omgeving voor jagers en voedselverzamelaars.⁴³ Meso- en neolithische silexartefacten wijzen op prehistorische bewoning in dit hoger gelegen gebied, onder andere ter hoogte van Keidam en in de nabijheid van de bron van de Poekebeek, ook 'Kale' genoemd.⁴⁴

Recente archeologische vondsten uit 2005, waaronder een fragment van een mortarium in de ondergrond van het marktplein, en scherven van aardewerk in een opvullingslaag bij de hallentoren, wijzen op de mogelijke bewoning van de Tieltsse heuvelkam in de Romeinse periode. Dit zou de hypothese kunnen staven dat het tracé van het Romeins diverticulum of Romeinse verbindingsweg, van Blicuy tot Oudenburg, vanaf de Leie via de Tieltsse hoogte naar de kust liep. In dat geval zou Tielt afgeleid kunnen zijn van het Latijnse *tilia* (betekent linde), *tiletum* (betekent bos van lindebomen) of *tegula* (betekent dakpan).⁴⁵

Een andere hypothese is dat de eerste bewoningskern van Frankische oorsprong is, te dateren tussen de 7de en het begin van de 9de eeuw, met een vermoedelijke locatie tussen de huidige Markt en de Poekebeek. Zeker tot de 8ste eeuw blijft het gebied rond het Plateau van Tielt in hoofdzaak bedekt door natuurbos. Vanaf de laat-Karolingische periode ontwikkelt zich vermoedelijk het open cultuurlandschap gekenmerkt door kouters, open akkerlandcomplexen en losse bewoningskernen. Eén van deze kouters is de Rijkegemkouter, nabij de Poekebeek, die in de 9de eeuw in het bezit was van de abdij van Elnone. De periodiek overstroomde beekvalleien kennen een langdurig afwisselend bodemgebruik met meersen en beekdalbossen met onder andere hooilandcultuur. Daarbuiten blijven enkele natuurbosrestanten tot in de late 19de eeuw stand houden. In deze periode ontwikkelt zich de 'pagus Mempiscus', of de Vlaamse gouw, waartoe de streek behoort. Dit gaat gepaard met het afdwingen van de 'tiendheffing' door het Karolingisch bestuursapparaat, om onder meer de parochiekerkjes te laten functioneren.⁴⁶ De huidige Sint-Pieterskerk, de hoofdkerk, stamt vermoedelijk uit de 9de of 10de eeuw. Deze is gegroeid uit een Romaanse veldstenen kruiskerk en bevindt zich ten noorden van het huidige plangebied.⁴⁷

De oudste vermelding van Tielt gebeurt in een akte van 1105 waarin Robrecht van Tielt zijn rechten op de opbrengsten van zijn bidplaats aan het Sint-Salvatorskapittel van Harelbeke afstaat. De stad wordt in de loop van de 12de en 13de eeuw vermeld als 'Tileth', 'Thelt', 'Thield', 'Tielt' en 'Thielt'. In 1172 werd het stadsrecht bekrachtigd door Filips van de Elzas, die de stad ook de vergunning voor een stadsomwalling schonk. Over het bestaan van stadsmuren en een omgrachting is voorsnog weinig bekend. Tegen het einde van de 12de eeuw nam de bevolking van Tielt toe. Er wordt vanaf dan een onderscheid gemaakt tussen Tielt-binnen en Tielt-buiten. Rond 1242 wordt door Willem Van Bethune een kapel op het Stokt gebouwd, de zogenaamde Kapelle-ter-Meersch. Tijdens de 13de eeuw worden ook de stadsinkomsten van een windmolen op het Stokt vermeld. Tegenwoordig verwijst de

⁴² Inventaris Onroerend Erfgoed 2016a.

⁴³ Cloet 2009, 25.

⁴⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2016b.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed 2016c.

Stoktmolenstraat, ten noorden van het plangebied gelegen, nog naar de locatie van een dergelijke molen.⁴⁸

De lakennijverheid was in Tielt de voornaamste economische activiteit. Pas in 1359 werd het recht van de Tieltenaren om wollen laken te weven bevestigd door graaf Lodewijk van Nevers. Deze activiteit was er echter al veel langer ingeburgerd. Uit de jaarproductiecijfers kon men afleiden dat de productie eerder voor de lokale markt bedoeld was. Verschillende conflicten in de regio zorgden echter voor een economische recessie vanaf het eind van de 14de eeuw. Ondanks verschillende pogingen om de lakennijverheid nieuw leven in te blazen, stapte men uiteindelijk over op vlasteelt en linnenweverij. Tielt werd het bevoorradingscentrum voor linnen in het Mandelgebied en ontwikkelde één van de belangrijkste vlas- en garenmarkten in de streek. Op het einde van de 14de eeuw zag Tielt er volgens het register van de verbeurdverklaring nog erg landelijk uit. Een groot aantal hofsteden lagen verspreid rond een klein aantal straten. De oudste attestaties van enkele van deze straten dateren ook uit het einde van de 14de eeuw. Zo werd de Hulst in 1393 vermeld. Tegenwoordig situeert de Hulststraat zich ten noorden van het onderzoeksgebied.⁴⁹

In 1469 telde Tielt volgens historische bronnen 313 haarden. Dit wijst op een inwonersaantal van ongeveer 1.500 bewoners. De onversterkte stad moest tijdens de 15de eeuw verschillende malen afrekenen met plundertochten en vernielingen. Door dit geweld werd onder meer één van de Stoktmolens vernietigd. Tijdens de 16de eeuw nam het bevolkingsaantal dankzij een groei in de stadseconomie toe. Omwille van plaatsgebrek werd het Stoktgebied ten zuiden van de stad rond 1550 bij het schependom gevoegd. Tielt was het marktcentrum voor regionale linnennijverheid. Verschillende bouwwerken werden vernieuwd of opgetrokken. Enkele straten werden vernieuwd. Er werd een nieuwe blekerij gebouwd op de Stoktheide. Dit was zowaar Tielts eerste industriezone. Sinds het begin van de 15de eeuw bevonden zich er ook al vier molens en vier steenovens. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) kreeg de stad het zwaar te verduren. De oorlog ging namelijk gepaard met verschillende verwoestingen en vele inwoners ontvluchtten de stad. De Stoktkapel werd verwoest, maar werd heropgebouwd na de godsdiensttwisten. De stad herstelde traag tijdens de 17de eeuw.⁵⁰

Tijdens de 18de eeuw kende de stad een heropleving en een bevolkingsexpansie. Dit was onder andere het gevolg van een verbetering van het wegennetwerk. Zo werd de weg over het Stokt geplaveid in 1774. Later werd ook de Grote Hulstraat geplaveid en werd het gebied ten oosten van het Stokt bij het schependom gevoegd. Niet enkel de verbinding met andere steden werd bevorderd, maar ook binnen de stad gebeurden tijdens de tweede helft van de 18de eeuw wegen- en infrastructuurwerken. Ook werden verschillende bouw- en herstellingswerken gestart. Er ontstonden ook plannen om een nieuw kerkhof op te richten aan de Stoktkapel. Naast de landbouw was de weefnijverheid nog steeds de belangrijkste economische activiteit. In 1780 kwam de linnenblekerij op het Stokt in privé handen terecht. Onder Frans bewind verviel de oude indeling van Tielt-binnen en Tielt-buiten. Tijdens de 19de eeuw werd de lijnwaadproductie steeds belangrijker. Er werden verschillende arbeiderswoningen opgetrokken. De linnenblekerij werd afgebroken en op die locatie kwam een treinstation. Daarrond ontstond een nieuwe industrie met onder andere mechanische weverijen, schoenfabrieken, een ijzergieterij en constructiewerkplaatsen.⁵¹

Tijdens de Eerste Wereldoorlog zal de stad, eerder ongewild, een belangrijke rol gaan spelen als hoofdkwartier van het vierde Duitse leger in het bezette België ten westen van de Schelde.^{52,53,54} Ook

⁴⁸ Inventaris Onroerend Erfgoed 2016b.

⁴⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2016b.

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ Ibid.

⁵² Hasquin 1980/1981.

⁵³ Stad Tielt 2016.

⁵⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2016b.

tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de stad menigmaal gebombardeerd, met hevige verwoestingen in de stad tot gevolg. Zo werd de stad op 26 mei 1940 zwaar gebombardeerd door de Duitse Luftwaffe, waarbij vooral het gebied rond de Sint-Pieterskerk en de Bruggestraat zwaar werd getroffen.⁵⁵

De Sint-Amandstraat is een landelijke weg die met een zeer uitgesproken kronkelend tracé van west naar oost loopt, ten zuiden van de stad Tielt. De straat ontspringt vanaf het kruispunt met de Vossekotstraat en de Roosbeekdreef, ten zuidoosten van het huidige plangebied. Vanaf dit kruispunt volgt de straat aanvankelijk het tracé van de Krommendijkbeek, met een verloop van het zuidwesten naar het noordoosten. Vervolgens buigt de straat af en volgt het tracé van de Marialoopbeek, van het zuidoosten naar het noordwesten. In het noordwesten behoort de Sint-Amandstraat tot het grondgebied van de gemeente Pittem. De straatnaam staat in verband met de kerstening van de streek en de Heilige Amandus. In het westen vormde de straat in het verleden de zuidelijke grens van de historische Hazelaarkouter, een kouterrug gelegen in de “Huffeselehoek”. Ca. 1700 wordt het “Sinte Amants Straetken” voor de eerste maal vermeld, in een register van de heerlijkheid “Tielt-ten-Hove”. Ter hoogte van de huidige bedrijfsgebouwen en schuimrubberfabriek van “Latexco Academy” wordt in de 19de eeuw de stoombrouwerij “De Nieuwe Arend” met vlasfabriek opgericht. Met uitzondering van de gebouwen verbonden aan de “Latexco Accademy” heeft de huidige Sint-Amandstraat het agrarisch karakter met verspreide landbouwbedrijven behouden. Enkele hoeves dateren minstens terug tot de tweede helft van de 18de eeuw.⁵⁶ De bedrijfsgebouwen met schuimrubberfabriek van “Latexco Academy” werden in 1952 opgericht. In datzelfde jaar wordt het woonhuis, dat in 1913 was opgericht en bij de oorspronkelijke stoombrouwerij en vlasfabriek hoorde, uitgebreid aan de achter- en de noordzijde.⁵⁷

Het uiterste noordwesten van het plangebied bestaat uit het kruispunt van de Sint-Amandstraat met de Meulebekersteenweg. De Meulebekersteenweg begint ten noorden van het plangebied na de kruising van de Kasteelstraat met de Holdestraat en loopt verder naar het zuidwesten richting Meulebeke, waarna de straat verderloopt onder de naam Tielstraat. Eertijds vormde de huidige Meulebeeksesteenweg samen met de Kasteelstraat de oude “Kortrijkse Heirweg”, een kronkelende landweg. Tussen 1774 en 1788 werd de steenweg hersteld en rechtgetrokken, en pas in 1829 werd de steenweg naar Meulebeke effectief aangelegd.⁵⁸

Het zuidoosten van het plangebied wordt gevormd door de kruising van de Sint-Amandstraat met de Marialoopsesteenweg, een steenweg in het verlengde van de Bedevaartstraat die zuidwaarts verloopt naar het gehucht Marialoop (ten zuiden van het plangebied). Deze route was in 1635 gekend als de “Dreve naar Maerloop” of “Maerloopstrate, een bedevaart die door Tieltenaren werd ondernomen naar de reeds in 1443 vermelde Meulebeekse Marialoopkapel. Het gebruik van het toponiem “maerlope” zou een verwijzing kunnen zijn naar mergelgrond (“marel”). Ten westen, tussen de Marialoopsesteenweg en de Sint-Amandstraat, bevond zich de reeds eerder vermelde historische Hazelaarkouter. De huidige steenweg werd in 1879 aangelegd.⁵⁹ Nét ten noorden van het kruispunt van de Sint-Amandstraat met de Marialoopsesteenweg bevindt zich een Onze-Lieve-Vrouwekapel die in de tweede helft van de 19de eeuw werd gerealiseerd.⁶⁰

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2016d.

⁵⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed 2016e.

⁵⁸ Inventaris Onroerend Erfgoed 2016f.

⁵⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2016g.

⁶⁰ Inventaris Onroerend Erfgoed 2016h.

1.3.4 Cartografische bronnen

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

De oudste bruikbare cartografische bron voor plangebied Tielt Sint-Amandstraat is de kaart van Ferraris uit de periode tussen 1771 en 1778.

Ferraris (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van Joseph de Ferraris, een generaal bij de Oostenrijkse artillerie en veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied.⁶¹

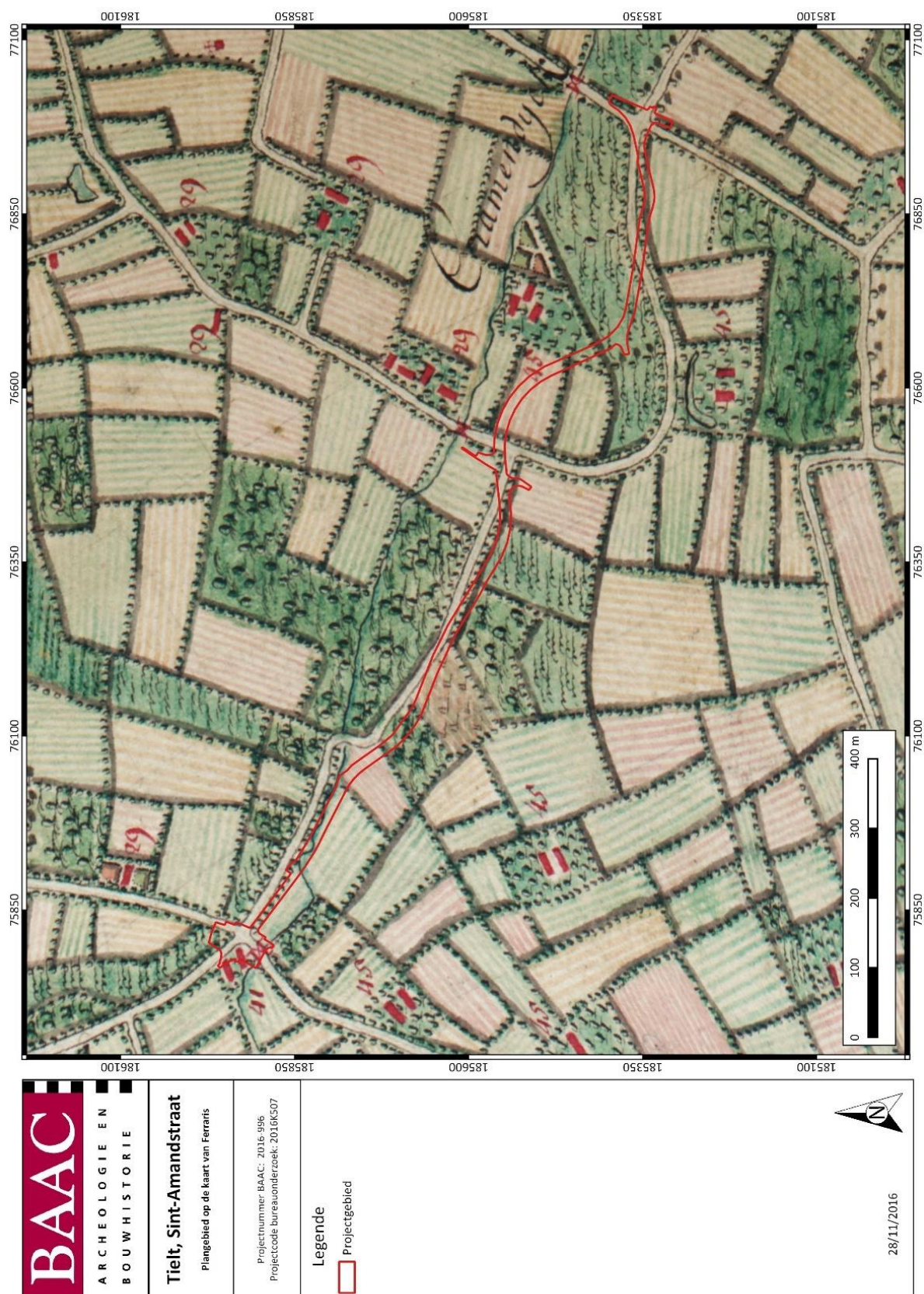
Op de Ferrariskaart (Figuur 29) is te zien dat het plangebied zich in een landschap met een zeer landelijk karakter bevindt, dat gedomineerd wordt door een heggenslandschap met akkers, velden en weilanden. Voornamelijk ten noorden van het plangebied wordt het heggenslandschap afgewisseld met beboste percelen, zowel met laaggroei als met hooggroei. De Marialoopbeek ten noorden van het plangebied is duidelijk herkenbaar. In het noordwesten doorkruist deze waterloop het plangebied, en in het uiterste noordwesten (ten zuiden van het kruispunt van de Sint-Amandstraat met de huidige Meulebeeksesteenweg) wordt een stenen brug over deze beek afgebeeld. Het tracé van de huidige Sint-Amandstraat is reeds herkenbaar, evenals de Meulebeeksesteenweg in het westen en de Marialoopsesteenweg in het oosten. Dat het plangebied niet volledig samenvalt met de afgebeelde Sint-Amandstraat kan verklaard worden door het georefereren van de analoog opgestelde historische kaarten. Het tracé van de straten kan door de eeuwen heen ook licht gewijzigd zijn. Dit kan ook verklaren waarom het huidige kruispunt van de Sint-Amandstraat met de Abeelstraat op de kaart van Ferraris buiten het huidige plangebied ligt. Zowel ten noordoosten van het huidige kruispunt van de huidige Sint-Amandstraat met de Abeelstraat als ten noordoosten van het huidige kruispunt van de Sint-Amandstraat met de Marialoopsesteenweg is op de kaart van Ferraris een stenen brug te zien. Het is niet ondenkbaar dat de stenen brug ter hoogte van het kruispunt met de Abeelstraat zich toch binnen het plangebied zou bevinden, gezien de mogelijke afwijking van de oriëntatie van de kaart van Ferraris. Verspreid in het landschap bevinden zich enkele losstaande gebouwen, met het parochienummer erbij vermeld. Enkel in het uiterste noordoosten van het plangebied, ter hoogte van het huidige kruispunt van de Meulebeeksesteenweg met de Sint-Amandstraat, worden twee van deze gebouwen (met daarbij het parochienummer 41) aangesneden binnen het plangebied.

Ten zuiden van het plangebied, op de locatie waar in 1913 een woonhuis werd opgericht, is een mogelijke site met walgracht te zien die ook als dusdanig vermeld wordt op de CAI.⁶² Langs de huidige Abeelstraat, ten noorden van het plangebied, zijn de gebouwen van de laat-middeleeuwse hoeve “Goed te Huffesele” te zien. Deze gebouwen worden eveneens vermeld op de CAI.⁶³

⁶¹ Koninklijke Bibliotheek van België 2016a.

⁶² Zie: Hoofdstuk 1.3.5 Archeologische data.

⁶³ Ibid.

Figuur 29: Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied⁶⁴

⁶⁴ Koninklijke Bibliotheek van België 2016a.

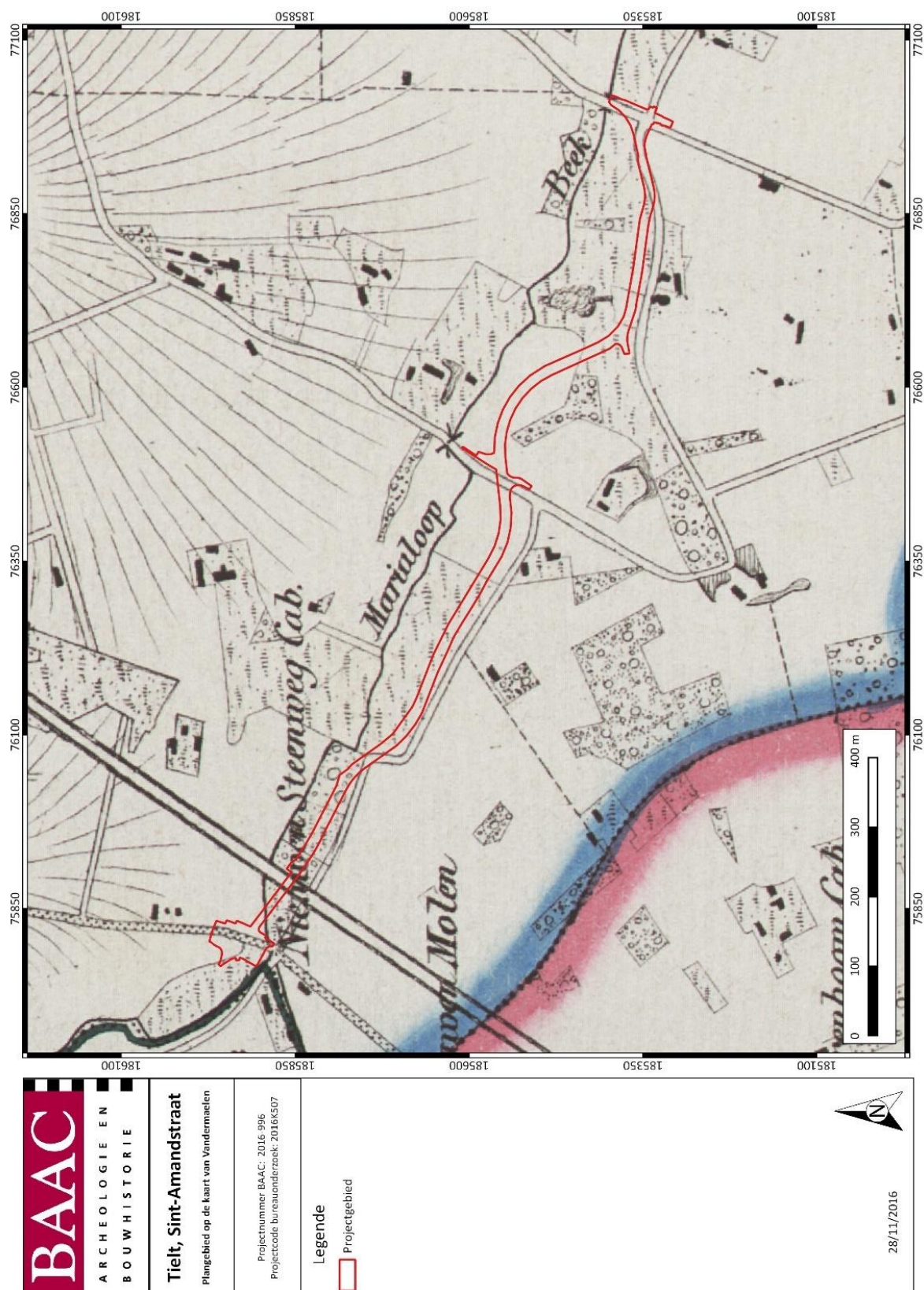
Vandermaelen (1846-1854)

Een volgende bron zijn de Vandermaelenkaarten, die gemaakt zijn door Philippe Vandermaelen. Zijn gedetailleerde (schaal 1:20.000) *Carte topographique de la Belgique* is tussen 1846 en 1854 gemaakt en bestaat uit 250 folio's.⁶⁵

Ter hoogte van het plangebied worden op de kaart van Vandermaelen (Figuur 30) evenals op de kaart van Ferraris voornamelijk weilanden en beboste percelen afgebeeld. Enkel in het noordwesten, ter hoogte van het huidige kruispunt van de Meulebeeksesteenweg met de Sint-Amandstraat, is een geplaveide weg met een noord-zuidwest oriëntatie te zien. Dit is de voorloper van de huidige Meulebeeksesteenweg, die volgens de historische bronnen in de periode tussen 1774 en 1788 werd rechtgetrokken en hersteld en in 1829 definitief werd aangelegd. De weg die hier wordt afgebeeld is dus al de rechtgetrokken versie van deze steenweg tussen Tielt en Meulebeke. Het huidige kruispunt van de Meulebeeksesteenweg met de Sint-Amandstraat valt op deze kaart buiten het plangebied, evenals het kruispunt van de Sint-Amandstraat met de Abeelstraat. Ook het traject van de Sint-Amandstraat valt zo goed als volledig buiten het plangebied. Net zoals het geval was bij de kaart van Ferraris zou dit te wijten kunnen zijn aan een het georefereren van deze analoog opgestelde historische kaarten. Nog in het noordwesten is een rechtlijnig tracé zichtbaar met een noordoost-zuidwest oriëntatie. Het gaat hier om een spoorlijn, die in het zuidwesten verder loopt richting Meulebeke en Ingelmunster, en in het noordoosten verder loopt naar Tielt om vervolgens naar het oosten af te buigen richting Deinze. Ten noorden van en parallel aan het plangebied is de Marialoopbeek zichtbaar. In tegenstelling tot de kaart van Ferraris zijn op de kaart van Vandermaelen slechts twee bruggen over deze beek te zien, namelijk ten noordoosten van het huidige kruispunt van de Sint-Amandstraat met de Abeelstraat, en ten noordoosten van het huidige kruispunt van de Sint-Amandstraat met de Marialoopsesteenweg. De blauw/roze afbakening in het zuidwesten op de kaart is de provinciegrens, Tielt bevindt zich immers vlakbij de grens met de provincie Oost-Vlaanderen. Ongeveer centraal in het plangebied is een voetweg zichtbaar die vanaf de Sint-Amandstraat vertrekt en naar enkele gebouwen vlakbij de provinciegrens in het zuidwesten loopt. De bebouwing die op deze kaart wordt weergegeven bestaat enkel uit verspreide huizen, alleenstaand of met een klein aantal gegroepeerd. Enkele van deze losse gebouwen situeren zich langs de zuidwestelijke kant van de Sint-Amandstraat. Verder naar het zuidwesten, ter hoogte van het woonhuis dat in 1913 werd opgericht, wordt de mogelijke site met walgracht die reeds op de kaart van Ferraris te zien was ook weergegeven. Ook de gebouwen van het laat-middeleeuwse "Goed te Huffesele", gelegen langs de huidige Abeelstraat ten noorden van het plangebied, worden op deze kaart afgebeeld.

Opvallend is de grote boom die buitenproportioneel wordt weergegeven ten noordoosten van de locatie waar het plangebied in de huidige situatie terug aansluit met het traject van de Sint-Amandstraat, in het oosten van het plangebied. Of het hier louter gaat om de schematische aanduiding van een bebost perceel of eerder het belang benadrukt van een op deze locatie aanwezige boom is niet duidelijk.

⁶⁵ Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) 2016c.

Figuur 30: Vandermaelenkaart met aanduiding van het plangebied⁶⁶

⁶⁶ Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) 2016c.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

Een andere 19de-eeuwse kadasterkaart is de Atlas der Buurtwegen. Deze atlas werd opgemaakt in opdracht van de wetgever en had als doel om ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.⁶⁷

Op de Atlas der Buurtwegen (Figuur 31) bevindt het huidige plangebied zich wederom in een landschap met een landelijk karakter, waarin slechts weinig bebouwing wordt weergegeven. Het traject van de Sint-Amandstraat, die hier wordt aangeduid als “Weg n° 51”, valt grotendeels samen met het verloop van het plangebied en dus ook met het tracé van de hedendaagse Sint-Amandstraat. Ook de drie kruispunten die in het plangebied voorkomen (in het noordwesten met de Meulebeeksesteenweg, centraal met de Abeelstraat, en in het zuidoosten met de Marialoopsesteenweg) vallen binnen het plangebied. De huidige Meulebeeksesteenweg in het noordwesten wordt aangeduid met “Weg n° 4”, de Marialoopsesteenweg in het zuidwesten met “Weg n° 6”. De brug in het noordwesten van het plangebied die op de Ferrariskaart werd afgebeeld is op deze kaart niet zichtbaar. Ook de spoorweg die op de kaart van Vandermaelen het plangebied in het noordwesten doorkruiste van het noordoosten naar het zuidwesten is niet meer aanwezig op de Atlas der Buurtwegen. Mogelijk is dit te wijten aan het doel waarmee de Atlas der Buurtwegen werd opgesteld, waarbij de nadruk lag op de weergave van het toenmalige wegennet. Het is dan ook niet ondenkbaar dat bij het opstellen van deze wegenatlas minder aandacht werd besteed aan andere elementen. Ter hoogte van de huidige gebouwen van “Latexco Academy”, ten zuiden van de vertakking van de Sint-Amandstraat die niet tot het plangebied behoort, is ook hier de mogelijke site met walgracht te zien die reeds op de kaart van Ferraris werd afgebeeld. Langs de huidige Abeelstraat, ten noorden van het plangebied, zijn de gebouwen van de laat-middeleeuwse hoeve “Goed te Huffesele” te zien.

Wanneer enkele zones in detail bekeken worden, springen enkele elementen in het oog. Zo wordt in het noordwesten van het plangebied (Figuur 32) een “herberg” vermeld op de kaart. Waar deze zich exact bevindt (en of deze zich binnen het plangebied situeert) is echter niet duidelijk, mogelijk gaat het om het gebouw dat wordt aangeduid met het nummer 68. In de Sint-Amandstraat, net ten noordwesten van het kruispunt met de Meulebeeksesteenweg, wordt een kleine kapel afgebeeld.

Wanneer de Marialoopbeek in detail gevolgd wordt op deze kaart valt op dat deze lijkt te ontspringen ter hoogte van het plangebied (Figuur 33). De gekromde pijl die boven de beek te zien is, is een aanduiding van de stroomrichting van deze waterloop. De Marialoopbeek watert dus af naar het zuidoosten toe. Op de Atlas der Buurtwegen lijkt de beek te beginnen in een bocht van de Sint-Amandstraat, om vervolgens parallel met deze straat verder te verlopen naar het zuidoosten. Ten zuidwesten van de Sint-Amandstraat wordt de Marialoopbeek niet afgebeeld. Mogelijk is deze onduidelijkheid ook te wijten aan het feit dat het hier om een kaart gaat waarbij de nadruk ligt op de wegen.

Ook het zuidoosten van het plangebied (of de omgeving ervan) bevat enkele opvallende elementen in detail (Figuur 34). De alleenstaande boom die buitenproportioneel groot werd afgebeeld op de kaart van Vandermaelen is op de Atlas der Buurtwegen ook te zien. Het feit er op deze kaart amper landschapselementen zoals vegetatie worden weergegeven is een aanwijzing voor het mogelijke belang van deze boom. Vanaf de boom vertrekt een voetweg die naar het zuidwesten loopt en het plangebied kruist net voordat dit terug aansluit met en het verloop volgt van de huidige Sint-Amandstraat. Ten zuidwesten van het plangebied zijn ook enkele grote waterpartijen zichtbaar.

⁶⁷ Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) 2016d.

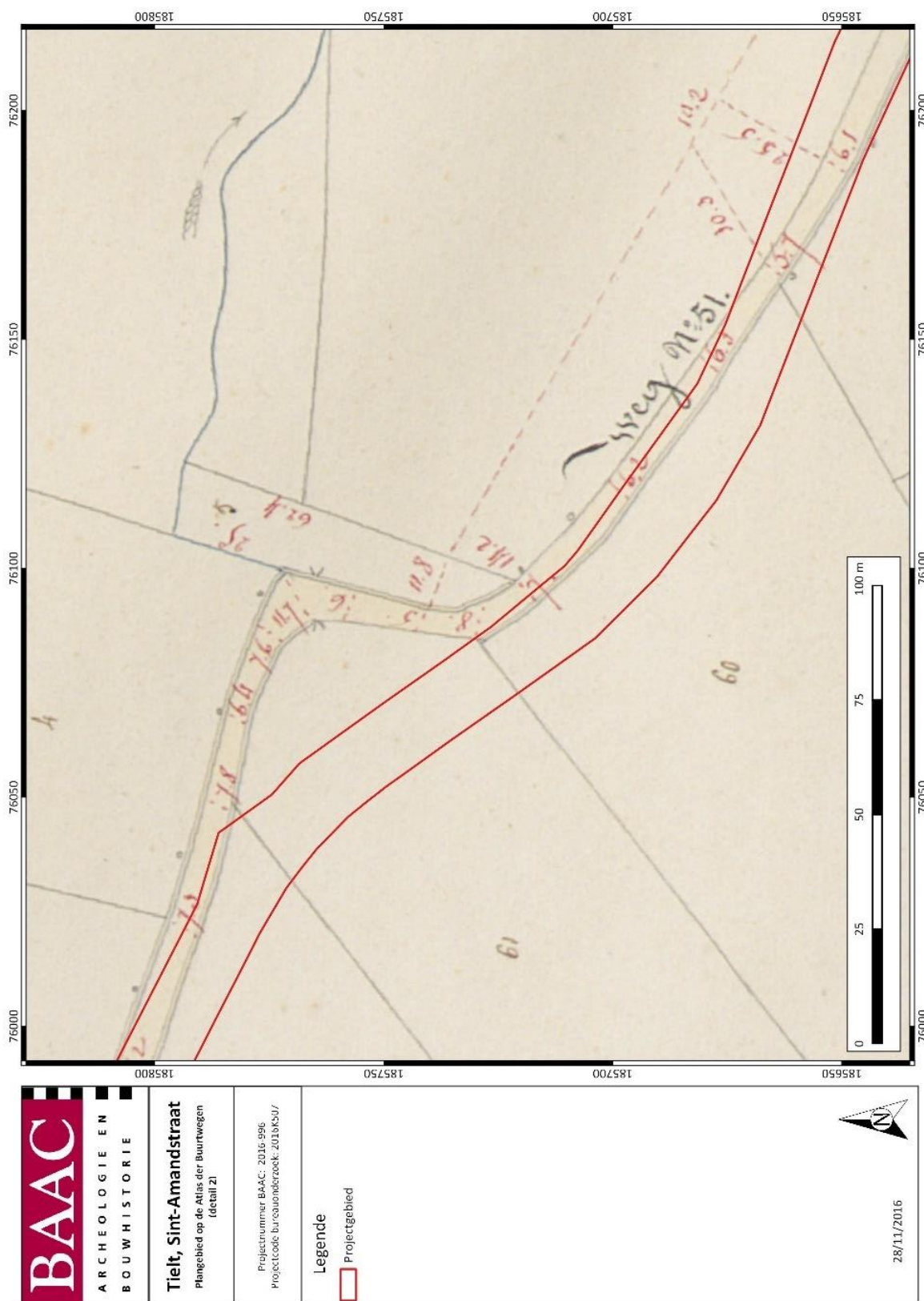
Figuur 31: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het plangebied⁶⁸

⁶⁸ Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) 2016a.

Figuur 32: Atlas der Buurtwegen, detailopname van het noordwesten van het plangebied.⁶⁹

⁶⁹ Ibid.

Figuur 33: Atlas der Buurtwegen, detailopname van de Marialoopbeek en het plangebied.⁷⁰

⁷⁰ Ibid.

Figuur 34: Atlas der Buurtwegen, detail in het oosten van het plangebied.⁷¹

⁷¹ Ibid.

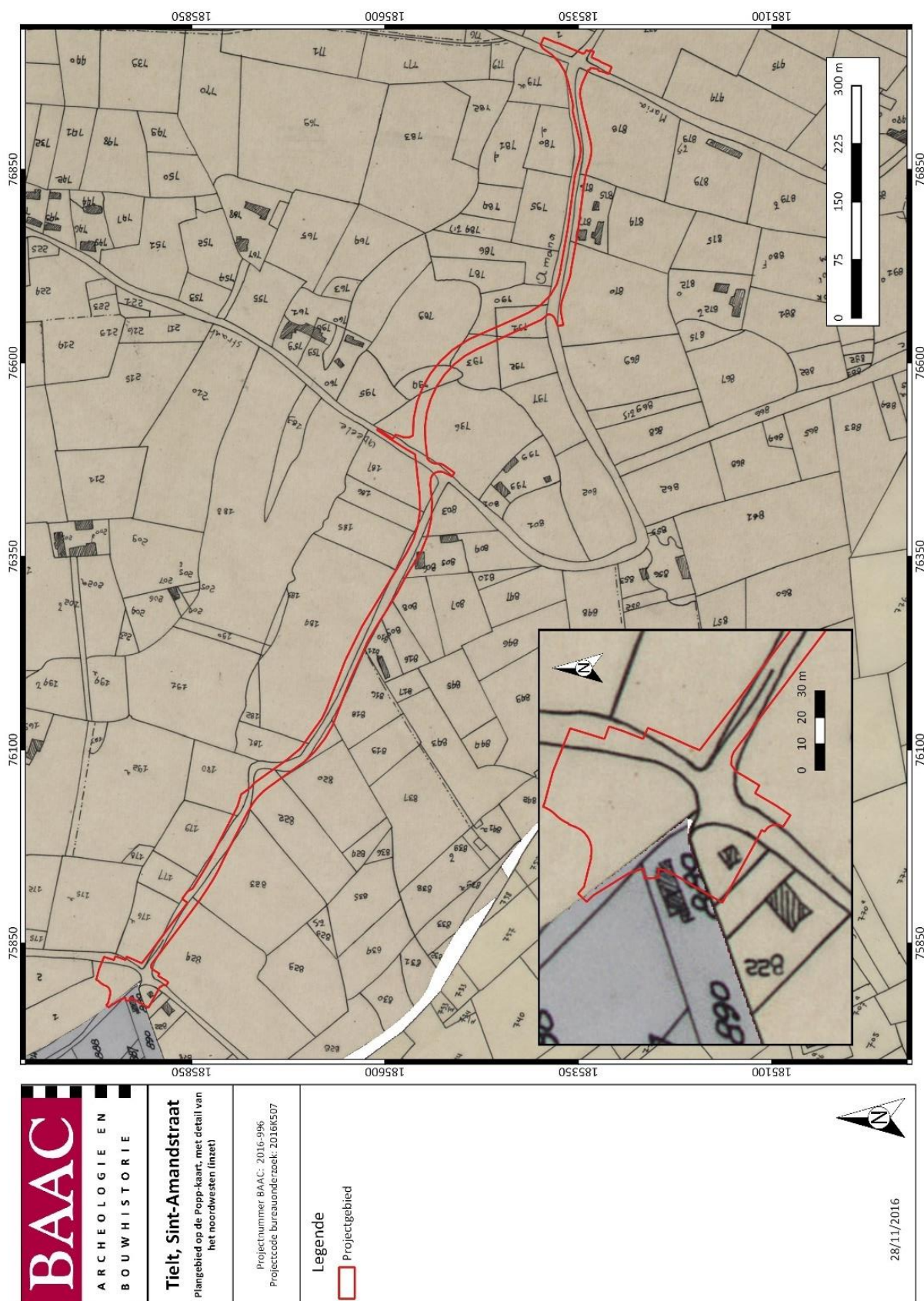
Popp (1842-1879)

De Poppkaarten zijn het levenswerk van Philippe-Christian Popp (1805-1879). Van 1842 tot aan zijn dood in 1879 werkte hij aan zijn atlas. Ongeveer alle gemeenten van de toenmalige provincies Brabant, Henegouwen, Luik, Oost- en West-Vlaanderen had hij getekend en gedrukt.⁷²

Op de Popp-kaart (Figuur 35) zijn alle kadastrale gegevens van het plangebied en de nabije omgeving te zien zoals gebouwen, kadastrumnummers en wegen. Hierbij werd minder aandacht besteed aan landschappelijke omgevingselementen. Zo is de Marialoopbeek niet weergegeven, evenals de opvallende boom in het zuidoosten. Wat het verloop van de straten en de ligging van de drie kruispunten binnen het plangebied betreft vertoont de Popp-kaart een gelijkaardig beeld als de Atlas der Buurtwegen. Interessant is om het noordwesten van het plangebied in detail te bekijken. De kleine kapel die ook op de Atlas der Buurtwegen zichtbaar was, is hier ook duidelijk weergegeven op dezelfde plek. Ten noorden van de kapel bevindt zich een groter gebouw, mogelijk gaat het hier om de “herberg” waarvan sprake was op de Atlas der Buurtwegen.

De mogelijke site met walgracht ter hoogte van de gebouwen van “Latexco Academy” die voor het eerst te zien was op de kaart van Ferraris, is ook op de Popp-kaart afgebeeld. Ook de gebouwen van het “Goed te Huffesele” waren voor het eerst te zien op de kaart van Ferraris en zijn ook op de Popp-kaart nog waarneembaar ten noorden van het plangebied (langs de huidige Abeelstraat).

⁷² Koninklijke Bibliotheek van België 2016b.

Figuur 35: Popp-kaart met aanduiding van het plangebied⁷³

⁷³ Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) 2016a.

Op de historische kaarten worden voornamelijk de Sint-Amandstraat en een landelijk landschap gevormd door akkers en weilanden afgebeeld en voor het plangebied en in de directe omgeving zijn weinig archeologische waarden gekend. Enkel in het noordwesten, ter hoogte van het huidige kruispunt van de Sint-Amandstraat met de Meulebeeksesteenweg, werd bebouwing afgebeeld in het plangebied. Ook deze bebouwing was slechts beperkt, en bestaat uit een kleine kapel en de aanwezigheid van een groter gebouw (mogelijk een herberg). Verder vertoonde slechts één historische kaart de aanwezigheid van een spoorweg die het plangebied doorkruiste in het noordwesten. Dat er in het plangebied weinig bebouwing wordt weergegeven op de historische kaarten wil niet zeggen dat deze er niet geweest is. Aangezien het plangebied zo goed als volledig samenvalt met het traject van de Sint-Amandstraat, lijkt het wel aannemelijk dat het plangebied zelf nooit bebouwd is geweest. Mogelijk kunnen wel nog restanten van gebouwen die zich langsheen deze weg bevonden aangetroffen worden.

1.3.5 Archeologische data

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt ons om een inschatting te maken over het archeologisch potentieel van het plangebied.

Voor het plangebied zelf aan de Sint-Amandstraat te Tielt zijn er geen archeologische waarden gekend (Figuur 36)⁷⁴. Rondom het projectgebied werd een aantal meldingen teruggevonden (Tabel 2).

Tabel 2: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied⁷⁵

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
72825	CARTOGRAFISCHE INDICATIE VAN GRUUTHOUSE
72827	HOF TER MOTE
72833	CARTOGRAFISCHE INDICATIE VAN SITE MET WALGRACHT
76934	GOED TER MEERSCH
76935	GOED TE HUFFESELE

Ten zuiden van het plangebied, op de locatie van het woonhuis dat in 1913 werd gebouwd⁷⁶, bevindt zich een cartografische indicatie voor een site met walgracht (ID 72833) die op de historische kaarten voor het eerst te zien is op de kaart van Ferraris (tussen 1771 en 1778). Het zou gaan om een laat-middeleeuwse structuur, waarvan de gebouwen nog aanwezig waren in 1850.

In de Abeelstraat, ten noorden van het plangebied, bevindt zich het Goed te Huffesele (ID 76935). Dit is een alleenstaande hoeve uit de late middeleeuwen, met een vroegste vermelding in 1443. Op de

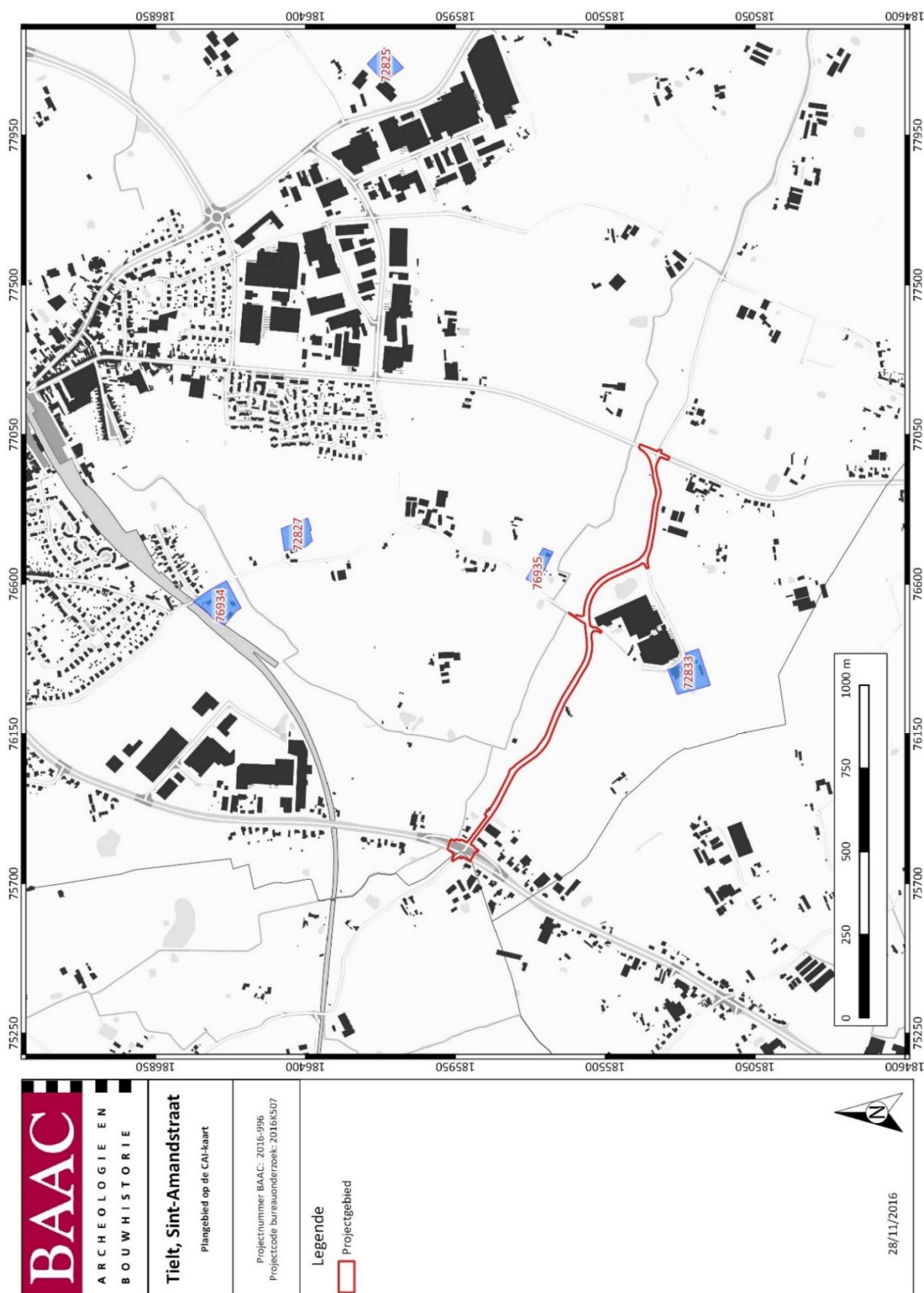
⁷⁴ Centraal Archeologische Inventaris 2016.

⁷⁵ Centraal Archeologische Inventaris 2016.

⁷⁶ Zie: Hoofdstuk 1.3.3 Historiek onderzoeksterrein.

kaart van Ferraris (1771-1778) worden de volumes van het woonhuis (vermoedelijk oorspronkelijk een tweewoonst) en de haakse schuur weergegeven. Het toponiem “Huffesele” staat voor een natte weide bij een beekkant (“huffel”) waarbij zich een zaalvormig gebouw bevindt van een vroegmiddeleeuwse nederzetting (“sali”). Mogelijk is het toponiem een verwijzing naar een vroegmiddeleeuwse voorloper van de hoeve uit de late middeleeuwen. Verder naar het noorden bevindt zich langs dezelfde straat nog een archeologische waarde, namelijk het “Hof ter Mote” (ID 72827). Deze in oorsprong omwalde hoeve was gelegen op een terp en dateert uit de late middeleeuwen. Deze site met walgracht is ook zichtbaar op de Popp-kaart. Nog verder noordwaarts, aan het kruispunt van de Abeelstraat met de spoorweg, bevindt zich de locatie “Goed ter Meersch” (ID 76934). Op deze plek bevond zich een in oorsprong omwalde hoeve daterend in de late middeleeuwen, waarvan de walgracht gedempt werd in 1914.

Tenslotte bevindt zich ten noordoosten van het plangebied de locatie “Gruuthuuse” (ID 72825), een site met walgracht langs de huidige Wakkensesteenweg (N327). De site met walgracht is te zien op de Popp-kaart, en de grachten waren in 1850 nog aanwezig.

Figuur 36: CAI-kaart van het plangebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving⁷⁷

⁷⁷ Centraal Archeologische Inventaris 2016.

1.4 Besluit

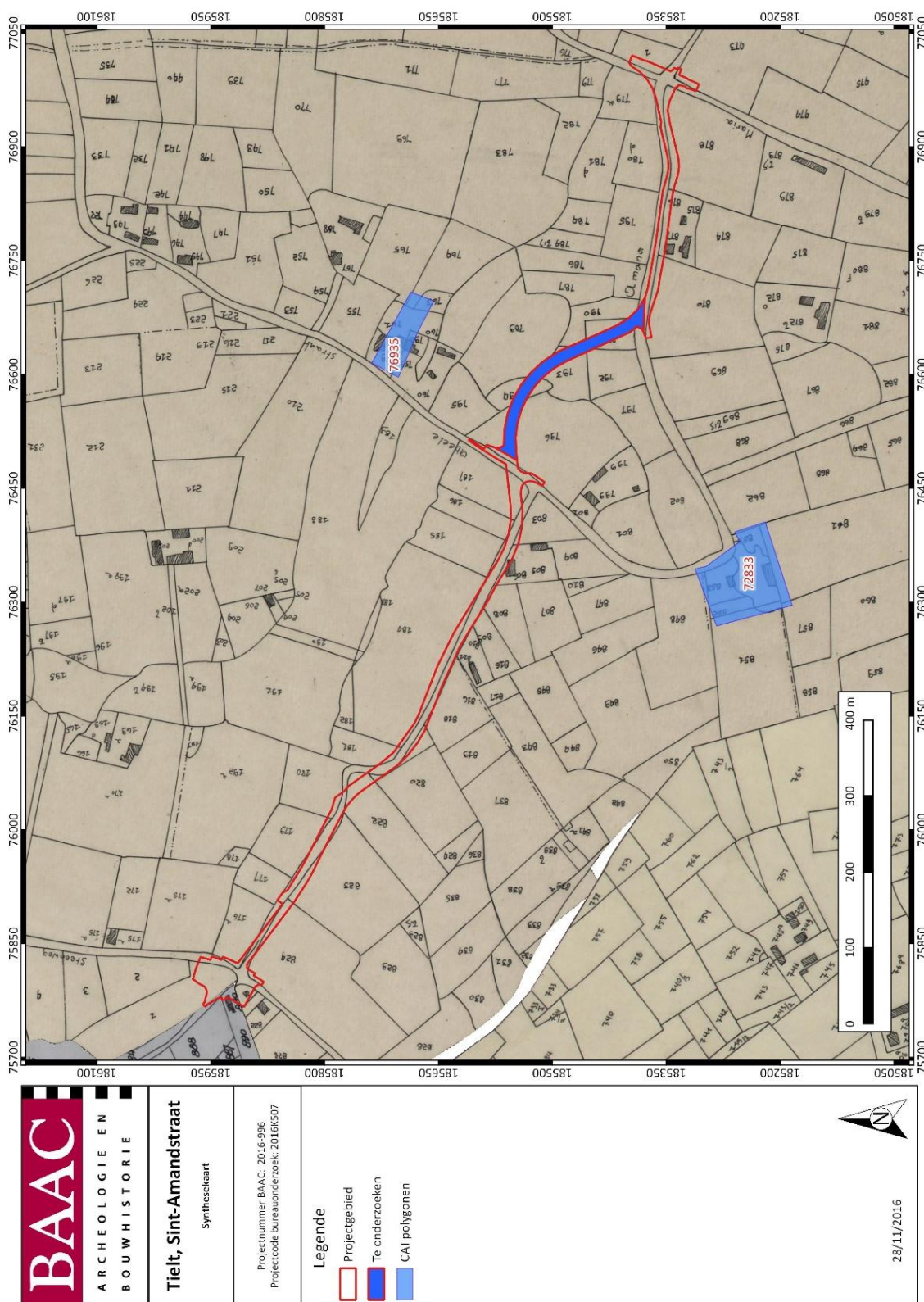
1.4.1 Archeologische verwachting

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan niet met zekerheid gezegd worden of er structuren zullen aangetroffen worden. Het plangebied bevindt zich in de laaggelegen beekvallei van de Marialoopbeek, ten zuiden van de cuesta van Tielt. In het verleden concentreerde de bewoning zich voornamelijk op de hoger gelegen gebieden. Zo is uit het historisch onderzoek duidelijk geworden dat op de hoger gelegen gebieden in de omgeving van Tielt mesolithische en neolithische artefacten werden aangetroffen. Ook de Romeinse bewoning concentreerde zich op de Tieltsche heuvelkam. Pas vanaf de Laat-Karolingische periode ontwikkelde zich vermoedelijk een open cultuurlandschap gekenmerkt door kouters, open akkerlandcomplexen en losse bewoningskernen. De periodiek overstromende beekvalleien kennen een langdurig afwisselend bodemgebruik met meersen en beekdalbossen met onder andere hooilandcultuur.

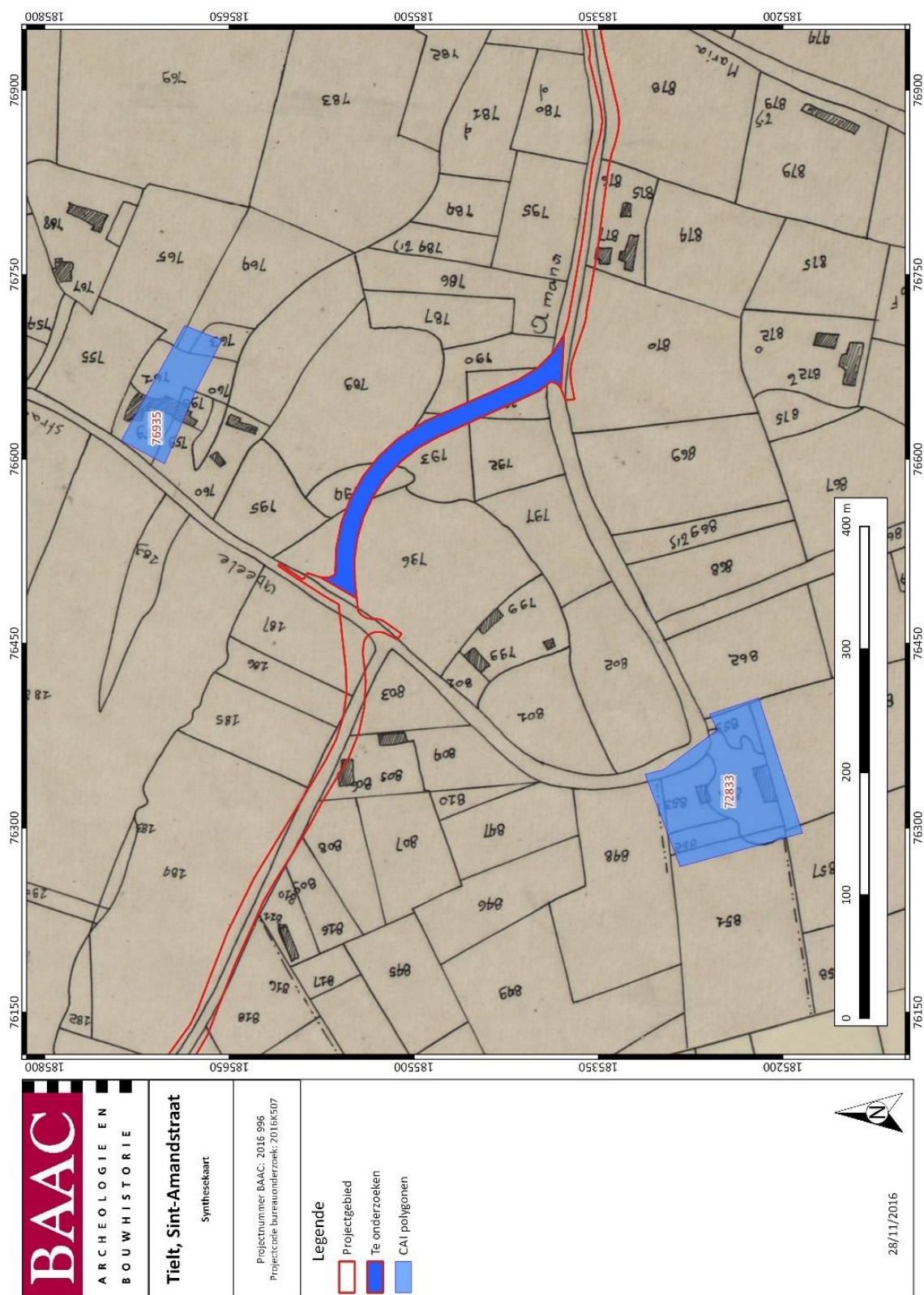
Het plangebied werd ca 1700 een eerste maal bij naam vermeld in de historische bronnen. Reeds in deze periode was er sprake van een weg ter hoogte van het plangebied (Figuur 37), een voorloper van de huidige Sint-Amandstraat. Ook de historische kaarten, ten vroegste vanaf de periode tussen 1771 en 1778 beschikbaar voor het plangebied, tonen telkens de aanwezigheid van een wegtracé dat quasi gelijkloopt met de huidige Sint-Amandstraat. Enkel de zone die het verloop van de Sint-Amandstraat niet volgt maar zich te midden akkers en velden bevindt, bleek op de historische kaarten onverstoorde. Op basis van de mogelijke gaafheid van het bodemarchief werd deze zone geselecteerd voor verder onderzoek.

De afwezigheid van gebouwen in deze zone op de historische kaarten biedt onvoldoende zekerheid. Kleinere structuren, tijdelijke structuren of structuren die als minder belangrijk werden beschouwd werden mogelijk niet weergegeven. Voor de oudere perioden (steentijden-metaaltijden-Romeinse periode) is er niets voorhanden wat betreft geschreven historische bronnen en cartografische bronnen die relevant zijn voor het plangebied. De enige manier om hierover zekerheid te verkrijgen is een vooronderzoek met ingreep in de bodem.

Gezien de aanwezigheid van een reeds bestaand wegtracé in het grootste deel van het plangebied, is het mogelijk dat het bodembestand hierdoor reeds verstoord is. Het bodembestand in het deel van het plangebied dat het traject van de huidige Sint-Amandstraat niet volgt, lijkt niet aangetast te zijn gedurende de laatste eeuwen, waardoor de kans op het treffen van archeologische sporen hoog is. Op alle geraadpleegde historische kaarten was dit gebied vrij van verstoringen of bebouwing. In de nabijheid van deze terreinen werden op de Centraal Archeologische Inventaris enkele gekende waarden weergegeven (Figuur 38). Ten noorden gaat het om het “Goed Te Huffesele” (ID 76935), een laat-middeleeuwse hoeve die voor de eerste maal vermeld worden in 1443. Het toponiem “Huffesele” kan een aanwijzing zijn voor de aanwezigheid van een vroegmiddeleeuwse voorloper van de laat-middeleeuwse hoeve. Ten zuiden van de afgebakende zone bevindt zich een cartografische indicatie (ID 72833) voor de aanwezigheid van een site met walgracht uit de late middeleeuwen.

Figuur 37: Synthesekaart met Popp-kaart.

Figuur 38: Synthesekaart met Popp-kaart. Detail met te onderzoeken zone en nabijgelegen gekende archeologische waarden.

1.4.2 Volledigheid vooronderzoek en motivatie noodzaak verder vooronderzoek

De doelstelling van het vooronderzoek – het vaststellen van de aanwezigheid van een archeologische site en de karakteristieken en bewaringstoestand van deze site, alsook een analyse van de relatie met het landschap, de waarde en de impact van de geplande werken – werd tijdens het bureauonderzoek niet gehaald. Er moet dan ook in eerste instantie worden overgegaan tot verder vooronderzoek in een deel van het plangebied. De afgebakende zone voor verder onderzoek heeft een lengte van ongeveer 178 m en een breedte van ongeveer 15 m, wat resulteert in een totale oppervlakte van 4500 m². Aangezien de bureaustudie heeft uitgewezen dat de kans op kennisvermeerdering groot is wordt geopteerd voor een vervolgonderzoek met ingreep in de bodem door middel van een proefsleuf. Gezien de beperkte breedte van het onderzoeksgebied wordt geadviseerd om één lange proefsleuf aan te leggen die het tracé van de afgebakende zone volgt. De keuze en motivatie voor verder vooronderzoek wordt in hoofdstuk 1.4.4 Methode verder vooronderzoek: keuze en motivatie.

Concreet werd tijdens het bureauonderzoek de aanwezigheid van een archeologisch relevante site bevestigd noch ontkracht.

1.4.3 Onderzoeksdoelstellingen en onderzoeksvragen verder vooronderzoek

De concrete doelstellingen van het verder vooronderzoek hebben betrekken op een analyse van de opbouw en genese van het huidige bodemarchief ter hoogte van de afgebakende zone in het zuidoosten van het onderzoeksterrein. Verder moet worden nagegaan of de kenmerken van het bodemarchief gevolgen hebben voor het archeologisch potentieel van het onderzoeksterrein. Tenslotte kan een vervolgonderzoek ook meer duidelijkheid brengen over de mogelijke aanwezigheid van steentijdvondsten. Het doel van dit vooronderzoek met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minstens volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
2. Zijn er tekenen van erosie? In hoeverre is de bodemopbouw intact?
3. Waardoor kan het eventueel ontbreken van een horizont verklaard worden?
4. Zijn er vuursteenvondsten aanwezig op het terrein?
5. Kunnen deze vuursteenvondsten in verband gebracht worden
6. Zijn er sporen aanwezig? Wat is de aard en de datering van de sporen?
7. Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
8. Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
9. Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
10. Wat is de relatie tussen de bodem, de archeologische sporen en de landschappelijke context?
11. Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
12. Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
13. Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
14. Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
15. Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
16. Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
17. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
18. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
19. Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?

20. Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

1.4.4 Methode verder vooronderzoek: keuze en motivatie

De beschikbare overige methoden binnen een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, te weten geofysisch onderzoek en veldkartering, kunnen in dit dossier op zichzelf staand niet leiden tot een sluitend antwoord op de voorliggende onderzoeksvragen.

Geofysisch onderzoek spoort anomalieën in de bodem op. De discipline is geleend van de geologie en baseert zich op het feit dat nederzetting en bodemverwerking in het verleden de eigenschappen van de bodem op die plaats wijzigen. De wijziging kan bestaan uit een wijziging van materiaal, korrelgrootte, vochtgehalte en toevoegingen. De verschillende geofysische methoden detecteren het verschil tussen de gewijzigde en niet gewijzigde bodem, maar zijn afhankelijk van de fysische eigenschappen, de diepte en grootte van het te detecteren spoor.

De meest gebruikte methoden zijn magnetometrie, resistiviteitsmetingen en elektromagnetisme (grondradar). Resistiviteit van de bodem meet in hoofdzaak fundamenteën, muren en greppels en is sterk afhankelijk van het vochtgehalte. Een hoog vochtgehalte geeft een lage weerstand en omgekeerd. Magnetometrie meet de variatie van het magnetisch veld van een lokale bodem ten opzichte van het aardmagnetisch veld. Het is toepasbaar bij greppels, ovens, baksteen en ploegvoren (ridge and furrow). Het is minder toepasbaar voor paalkuilen of graven, omdat deze vaak met hetzelfde materiaal werden gevuld als waarmee ze eerst werden gegraven. Grondradar (GPR) en metaaldetectie behoren beide tot de categorie van elektromagnetische methoden. De grondradar meet de snelheid waarmee een elektromagnetische golf (tussen 80MHz en 1GHz) in de bodem wordt verstuurd en de reflectie ervan met een antenne weer ontvangt. Verschillen in de bodem reflecteren/refracteren op een andere manier ten opzichte van de achtergrond en worden op die manier gedetecteerd. Hogere frequenties geven meer detail, maar reiken minder diep en omgekeerd. De grondradar werkt in zeer droge omstandigheden, detecteert onder bestrating en geeft informatie over diepte en de dikte van bodemlagen. Deze methode werkt minder goed in natte bodem en in het bijzonder in klei.

Gezien het feit dat er geen stenen structuren in de ondergrond verwacht worden en eventuele archeologische waarden uit grondsporen en/of vondsten zullen bestaan, zullen de resultaten van een geofysisch onderzoek – indien ze al iets opleveren – lastig te interpreteren zijn en zal een definitieve interpretatie van de gegevens die door een dergelijk onderzoek kunnen worden gegenereerd afhankelijk zijn van een ondersteunende ingreep in de bodem. Een geofysisch onderzoek wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

Een **veldkartering** kan enkel een indicatie aangeven uit welke perioden vondsten in de bouwvoor aanwezig zijn. Aangezien het onderzoek na de bureaustudie ook gericht is op de lokalisatie van eventuele steentijdsites, is het niet de bouwvoor die belangrijk is, maar de dieper gelegen bodemopbouw. Het ontbreken van vondsten kan niet direct worden geïnterpreteerd als het afwezig zijn van archeologische waarden: indien de bodem juist intact is, zijn aan het oppervlak geen materialen te vinden.

Het uitvoeren van een **landschappelijk bodemonderzoek in de vorm van boringen** blijkt hier eveneens niet van nut te zijn. Uit de bureaustudie blijkt dat de het hier vermoedelijk om een vrij gaaf bodemprofiel betreft waarbij de informatie over bodemopbouw eveneens kan verkregen worden met een proefsleuvenonderzoek.

Op basis van verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kan niet onomstotelijk worden vastgesteld of er archeologische waarden binnen het plangebied aanwezig zijn, of wat de aard en omvang hier van is. Om eenduidige uitspraken te kunnen doen over de archeologische waarde van het terrein is een ingreep in de bodem nodig.

Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek: de resultaten van het bureauonderzoek geven geen bijzondere verwachting voor sporen en vondsten uit de steentijd aan. Daarenboven moet het verder vooronderzoek eerst en vooral de algemene bodemopbouw bestuderen. Een analyse van de bodemopbouw kan de verwachting voor steentijd verder bijstellen. Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek is met andere woorden geen aangewezen onderzoeksmethode.

Proefsleuven en proefputten: de resultaten van de bureaustudie konden de aanwezigheid van een archeologische site niet bevestigen. Onderzoek naar de bodemopbouw en de aanwezigheid van een site is de logische volgende stap. Hiertoe zijn **proefsleuven** het meest aangewezen, aangezien met deze methode zowel de opbouw en gaafheid van de bodem als de aanwezigheid van archeologische grondsporen onderzocht kan worden. De analyse van de bodemopbouw gebeurt aan de hand van systematisch ingeplante bodemprofielopnamen (**landschappelijk bodemonderzoek ahv bodemprofielen**).

BAAC Vlaanderen bvba adviseert voor het afgebakende gedeelte in het zuidoosten van het onderzoeksgebied een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven met als doel een nauwkeuriger zicht te krijgen op de stratigrafische opbouw en gaafheid van de te onderzoeken zones alsook om de aanwezigheid van archeologische waarden in de vorm van sporen in te schatten. Het doel van proefsleuven is uitspraken doen over de archeologische waarde van de totaliteit van het afgebakende terrein door een beperkt, maar statistisch representatief deel van dat terrein te onderwerpen aan archeologisch onderzoek. Dit representatief staal laat ons toe om de archeologische verwachting te toetsen en een gefundeerde uitspraak te doen over de totale archeologische waarde van het afgebakende terrein.

BAAC stelt voor in de zone van het plangebied die buiten het wegtracé van de Sint-Amandstraat ligt één doorlopende proefsleuf aan te leggen. De ideale dekkingsgraad bij proefsleuven ligt tussen 10 en 15% van het afgebakende gebied. BAAC adviseert dan ook om minstens 10% van het plangebied te onderzoeken door middel van één doorlopende proefsleuf, aangevuld met dwarssleuven en/of kijkvensters indien de bodem en sporencombinaties daartoe aanleiding geven. In geval van de volledige afwezigheid van archeologisch relevante sporen bij een zwaar verstoord bodemprofiel kan van bijkomende dwarssleuven en kijkvensters worden afgezien. Indien afgeweken wordt van de dekkingsgraad omwille van bovengenoemde of andere redenen tijdens de uitvoering van het veldonderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportage.

De uitvoering van alle werkzaamheden op het terrein dienen minstens te gebeuren volgens de Code Goede Praktijk, eventueel aangevuld met bijkomende maatregelen indien de sporen en/of vondsten daartoe aanleiding geven.

1.4.5 Potentieel op kennisvermeerdering

Na afronding van het bureauonderzoek stelt BAAC Vlaanderen bvba vast dat verder vooronderzoek noodzakelijk is. Er werd namelijk onvoldoende informatie gegenereerd tijdens deze fase van het vooronderzoek om een mogelijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven en dus een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van verdere maatregelen.

Het bureauonderzoek heeft immers aangetoond dat de kans groot is dat op het terrein aan de Voetweg te Dendermonde nog intacte archeologische waarden aanwezig zijn. In de directe omgeving van het

afgebakende gebied zijn archeologische resten (of indicaties voor archeologische resten) aanwezig. Het betreft een laat-middeleeuwse site met walgracht en een laat-middeleeuwse hoeve met mogelijk een voorloper uit de vroege middeleeuwen. Ook in de ruimere omgeving van het plangebied en de aangeduide zone werden bij deze bureaustudie indicaties voor omwalde hoeves uit de late middeleeuwen aangetroffen. Dat tijdens het historisch onderzoek duidelijk werd dat uit de nabije omgeving van het plangebied weinig archeologische resten gekend zijn moet geïnterpreteerd worden als een weergave van de stand van het onderzoek en niet noodzakelijk een weergave van de stand van realiteit. Bij de bureaustudie werd immers duidelijk dat in de omgeving van het plangebied tot op heden geen archeologisch onderzoek werd uitgevoerd. De kans op kennisvermeerdering is dan ook heel groot, aangezien de eventuele aan- of afwezigheid van archeologische resten in het plangebied na het vooronderzoek met ingreep in de bodem dan een weergave is van de effectieve stand van zaken en niet meer louter de stand van het huidige onderzoek.

Voor dat deel van het terrein dat door graafwerken verstoord zal worden en waarvan vermoed wordt dat het bodemarchief intact is gebleven, wordt een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven voorzien. Doel hiervan is een nauwkeuriger zicht te krijgen op de stratigrafische opbouw en gaafheid van de te onderzoeken zones alsook om de aanwezigheid van archeologische waarden in de vorm van sporen in te schatten. Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem (proefsleuven) is uitspraken te maken over de archeologische waarde van de totaliteit van het terrein door een beperkt, maar statistisch representatief deel van dat terrein te onderwerpen aan archeologisch onderzoek. Dit representatief staal laat ons toe om de archeologische verwachting te toetsen en een gefundeerde uitspraak te doen over de totale archeologische waarde van het afgebakende terrein binnen het plangebied. Over het gehele afgebakende kunnen archeologische waarden worden verwacht.

1.4.6 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat de kans bestaat dat op het terrein aan de Sint-Amandstraat te Tielt nog intacte archeologische waarden aanwezig zijn. In de directe en ruimere omgeving van het plangebied zijn (indicaties voor de aanwezigheid van) archeologische resten uit diverse perioden gevonden. De vroegste aanwezigheid situeert zich in de steentijd en loopt door tot na de middeleeuwen (zie infra).

Op basis van verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kan niet onomstotelijk worden vastgesteld of er archeologische waarden binnen het plangebied aanwezig zijn, of wat de aard en omvang hier van is. Om eenduidige uitspraken te kunnen doen over de archeologische waarde van het terrein is een ingreep in de bodem nodig. Hiertoe zijn proefsleuven het meest aangewezen, aangezien met deze methode zowel de opbouw en gaafheid van de bodem als de aanwezigheid van archeologische grondsporen onderzocht kan worden.

Niettegenstaande het feit de mogelijkheid dat archeologische waarden uit de steentijd aangetroffen kunnen worden binnen het plangebied zeer gering is, is het echter wel noodzakelijk aandacht te besteden aan de gaafheid van het bodemarchief. De kans op aanwezigheid van steentijdvondsten in de afgebakende zone is laag maar kan niet uitgesloten worden. Tot nog toe blijken steentijdvondsten zich eerder voor te doen op de hoger gelegen gebieden van de regio. Indien steentijdvondsten toch worden gedaan bij de aanleg van het vlak en/of uit de profielen blijkt dat steentijd aanwezig is, moet het verdiepen worden gestaakt en moet worden overgegaan naar een verkennend archeologisch booronderzoek.

1.4.7 Samenvatting

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag te Tielt, Sint-Amandstraat heeft BAAC Vlaanderen bvba een bureauonderzoek uitgevoerd. Op het terrein zal de heraanleg van de openbare weg gerealiseerd worden. Dit gaat gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief verstoord zal worden.

Het doel van dit bureauonderzoek was het inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied en het opstellen van een programma van maatregelen voor een (eventueel) vervolgonderzoek. Uit de resultaten van het uitgevoerde onderzoek bleek dat verder vooronderzoek noodzakelijk is voor dat deel van het terrein dat in het verleden nog niet is verstoord geweest door de aanleg van de huidige weg, nl. een terrein gelegen in de velden. Voor de bureaustudie werd gebruik gemaakt van zo veel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens. Bovendien werden de plannen van de opdrachtgever geplot op de bestaande situatie. Op deze manier kon een inschatting gemaakt worden van het onderzoekspotentieel van het terrein en kon een archeologische verwachting opgesteld worden.

Het bureauonderzoek toonde aan dat het plangebied waardevolle archeologische resten kan bevatten vermoedelijk vanaf de laat-karolingische periode, toen zich een open cultuurlandschap ontwikkelde. Deze zijn echter sterk afhankelijk van de bewaringstoestand van het bodemarchief ter hoogte van het onderzoeksterrein. Na de studie heerst nog onduidelijkheid betreffend de bodemopbouw en de aanwezigheid van archeologische sporen. Verder vooronderzoek onder de vorm van proefsleuven is aangewezen. Afhankelijk van de bekomen resultaten, kan het terrein daarna ofwel vrijgesteld worden van verder archeologisch onderzoek ofwel wordt het onderzoek vervolgd onder de vorm van een archeologische opgraving.

1.4.8 Samenvatting breed publiek

Binnen het plangebied ter hoogte van de Sint-Amandstraat te Tielt is er een reële kans op het aantreffen van archeologische resten. In de ruime regio werd de aanwezigheid van bewoningssporen uit diverse periodes reeds bevestigd.

Het blijft onduidelijk in welke mate de toekomstige grondwerken een invloed zullen hebben op de bewaringstoestand van mogelijks aanwezige archeologische resten. Daarom is verder vooronderzoek onder de vorm van proefsleuven aangewezen. Afhankelijk van de resultaten kan hieruit vervolgonderzoek volgen of kan het terrein gevrijwaard worden van verder archeologisch onderzoek.

2 Bijlagen

2.1 Lijst met figuren

Figuur 1: Topografische kaart met aanduiding van het plangebied	2
Figuur 2: Kadasterkaart (GRB) met aanduiding van het plangebied	3
Figuur 3: Orthofoto met aanduiding van het plangebied en de gekende verstoringsen	4
Figuur 4: Orthofoto van het plangebied met weergave van de toekomstige inplanting.....	8
Figuur 5: Modeldwarsprofiel snede A-A'.....	11
Figuur 6: Modeldwarsprofiel snede B-B'.....	12
Figuur 7: Modeldwarsprofiel snede C-C'.....	13
Figuur 8: Principetekening cascade in beton (schaal 1/25).	14
Figuur 9: Modeldwarsprofiel snede D-D'.....	15
Figuur 10: Modeldwarsprofiel snede E-E'.....	16
Figuur 11: Modeldwarsprofiel snede F-F'.....	17
Figuur 12: Plangebied in het zuidoosten dat het tracé van de Sint-Amandstraat niet volgt.	18
Figuur 13: Dwarsprofielnummer 26.....	20
Figuur 14: Dwarsprofielnummer 29.....	21
Figuur 15: Dwarsprofielnummer 34.....	22
Figuur 16: Detailopname uit het lengteprofiel, met duidelijke afgraving van het huidige maaiveld tussen dwarsdoorsnedes 45 en 49.....	23
Figuur 17: Detailopname uit het lengteprofiel, tussen dwarsdoorsnede 25 en 34.....	24
Figuur 18: Detailtekening van de betonnen kopmuur (K).....	25
Figuur 19: Detailtekening van de toegangs- en of verbindingsput (R).....	26
Figuur 20: Situering van het plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM). In het noordwesten (rood) de cuesta van Tielt, in het zuidoosten (groen) de Leievallei.....	30
Figuur 21: Situering van het plangebied en hoogteprofiel op het DHM. De Marialoopbeek ten noorden van het plangebied is duidelijk zichtbaar, evenals de naamloze waterloop die ten zuidoosten van het plangebied ontspringt en verderop uitmondt in de Marialoopbeek.....	31
Figuur 22: Hoogteverloop terrein (van het noordwesten naar het zuidoosten)	32
Figuur 23: Situering van het plangebied op de tertiairgeologische kaart	34
Figuur 24: Situering van het plangebied op de quartairgeologische kaart	35
Figuur 25: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied.....	36
Figuur 26: Situering van het plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen	37
Figuur 27: Situering van het plangebied op de bodemerosiekaart van Vlaanderen	38
Figuur 28: Situering van het plangebied op de bodemgebruikskaart van Vlaanderen.....	39
Figuur 29: Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied.....	44
Figuur 30: Vandermaelenkaart met aanduiding van het plangebied	46
Figuur 31: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het plangebied	48
Figuur 32: Atlas der Buurtwegen, detailopname van het noordwesten van het plangebied.....	49
Figuur 33: Atlas der Buurtwegen, detailopname van de Marialoopbeek en het plangebied.....	50
Figuur 34: Atlas der Buurtwegen, detail in het oosten van het plangebied.	51
Figuur 35: Popp-kaart met aanduiding van het plangebied.....	53
Figuur 36: CAI-kaart van het plangebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving	56
Figuur 37: Synthesekaart met Popp-kaart.	58
Figuur 38: Synthesekaart met Popp-kaart. Detail met te onderzoeken zone en nabijgelegen gekende archeologische waarden.	59

2.2 Lijst met tabellen

Tabel 1: Vastgestelde bouwkundige erfgoedrelicten in de nabije omgeving van het plangebied.	6
Tabel 2: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.....	54

2.3 Plannenlijst

Projectcode 2016 - 996	2016K507
onderwerp	Plannenlijst
plannummer	P1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	1:1
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	28/11/2016 (raadpleging)
plannummer	P2
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	1:1
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	28/11/2016 (raadpleging)
plannummer	P3
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied met gekende verstoringen
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	digitaal
datum	28/11/2016 (raadpleging)
plannummer	P4
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied met toekomstige verstoringen
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	digitaal
datum	28/11/2016 (raadpleging)
plannummer	P5
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Doorsnede A-A'
Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	P6
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Doorsnede B-B'
Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	P7
Type plan	bouwplan

Onderwerp plan	Doorsnede C-C'
Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	P8
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Cascade in beton
Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	P9
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Doorsnede D-D'
Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	P10
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Doorsnede E-E'
Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	P11
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Doorsnede F-F'
Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	P12
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Plangebied buiten het gekende tracé
Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	P13
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Dwarsprofiel 26
Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	P14
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Dwarsprofiel 29

Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	P15
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Dwarsprofiel 34
Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	P16
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Ts Dwarsprofiel 45 en 49
Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	P17
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Ts Dwarsprofiel 25 en 34
Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	P18
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Detail betonnen kopmuur
Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	P19
Type plan	bouwplan
Onderwerp plan	Detail toegangs- en of verbindingsput
Aanmaakschaal	1:25
Aanmaakwijze	digitaal
datum	Nvt
plannummer	20
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Digitaal hoogtemodel terrein en omgeving
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	digitaal
datum	28/11/2016 (raadpleging)
plannummer	21
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Digitaal hoogtemodel terrein en omgeving
Aanmaakschaal	onbekend

Aanmaakwijze	digitaal
datum	28/11/2016 (raadpleging)
plannummer	P22
Type plan	Doorsnede
Onderwerp plan	Hoogteverloop van het terrein
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	digitaal
datum	28/11/2016 (raadpleging)
plannummer	P23
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied op de geologische kaart van het tertiair
Aanmaakschaal	1:5.000
Aanmaakwijze	digitaal
datum	28/11/2016 (raadpleging)
plannummer	P24
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied op de geologische kaart van het quartair
Aanmaakschaal	1:5.000
Aanmaakwijze	digitaal
Datum	28/11/2016 (raadpleging)
plannummer	P25
Type plan	Geologische kenmerken
Onderwerp plan	Quartairgeologische kenmerken
Aanmaakschaal	1:5.000
Aanmaakwijze	digitaal
Datum	Nvt
plannummer	P26
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	1:5.000
Aanmaakwijze	analoog
datum	28/11/2016 (raadpleging)
plannummer	P27
Type plan	Bodemosiekaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	1:5.000
Aanmaakwijze	analoog
datum	02/08/2016 (raadpleging)
plannummer	P28
Type plan	Bodemgebruikskaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied

Aanmaakschaal	1:5.000
Aanmaakwijze	analoog
datum	02/08/2016 (raadpleging)
plannummer	P29
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Kaart Graaf de Ferraris
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	analoog
datum	1771-1778
plannummer	P30
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Vandermaelenkaart
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	analoog
datum	1846-1854
plannummer	P31
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
datum	1841
plannummer	P32
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen (detail)
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
datum	1841
plannummer	P33
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen (detail)
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
datum	1841
plannummer	P34
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen (detail)
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
datum	1841
plannummer	P35
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Popp Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend

Aanmaakwijze	Analoog
datum	1861
plannummer	P36
Type plan	CAI-kaart
Onderwerp plan	CAI vondstlocaties
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	2001-2016
datum	28/11/2016 (raadpleging)
plannummer	P37
Type plan	Grondplan
Onderwerp plan	Synthesepan CAI geprojecteerd op Popp kaart met aanduiding te onderzoeken zone.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	28/11/2016 (raadpleging)
plannummer	P38
Type plan	Grondplan (detail)
Onderwerp plan	Synthesepan CAI geprojecteerd op Popp kaart met aanduiding te onderzoeken zone.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	28/11/2016 (raadpleging)

2.4 Bibliografie

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2016a: *Geopunt Vlaanderen* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 28 november 2016).

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2016b: *Bodembedekkingsbestand* [online], https://download.agiv.be/Producten/Detail?id=12&title=Bodembedekkingsbestand_opname_2001 (geraadpleegd op 28 november 2016).

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2016c: *Vandermaelenkaart – Cartes topographiques de la Belgique 1846-1854* [online], <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403> (geraadpleegd op 28 november 2016).

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2016d: *Atlas der Buurtwegen* [online], <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20> (geraadpleegd op 28 november 2016).

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2016e: *Bodemerosiekaart* [online], <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/30e01cb0-3f8a-4a48-b72e-444b4a6fd531/c13fcfd0-a030-4d61-8a83-681a75fec144> (geraadpleegd op 28 november 2016).

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2016f: *Bodemgebruikskaart* [online], <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/c4ff31dc-9ab2-46a4-848b-4c345bbddc57> (geraadpleegd op 28 november 2016).

BEYAERT M., ANTROP M., DE MAEYER P., VANDERMOTTEN C., BILLEN C., DECROLY J.M. & WAYENS B, 2006. *België in kaart: de evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Lannoo.

BOGEMANS F. 2005: *Technisch verslag bij de opmaak van de Quartairgeologische overzichtskaart van Vlaanderen*, Brussel: Vlaamse overheid Dienst Natuurlijke Rijkdommen, Vrije Universiteit Brussel.

BORREMANS M 2015: *Geologie van Vlaanderen*, Gent: Academia Press.

CENTRAAL ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS 2016: *CAI Databank*, <https://cai.onroerenderfgoed.be> [online], (geraadpleegd op 28 november 2016).

CLOET M. E.A. 2009: *Geschiedenis van Tielt. Een nieuwe kijk op een rijk verleden*, Tielt: Lannoo.

DENIS J. (ed.) 1992: *Geografie van België*, Brussel: Gemeentekrediet.

DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN (DOV) 2016: *Databank Ondergrond Vlaanderen, bodemkaarten, geologische kaarten* [online], <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html> (geraadpleegd op 28 november 2016).

GEMEENTE TIELT 2016: *Tielt, Stad op de hoogte, Meer over Tielt.* [online], <http://www.tielt.be/product/383/meer-over-tielt> (geraadpleegd op 5 december 2016).

GEOPORTAAL 2016: *Geoportaal, Onroerend Erfgoed Vlaanderen* [online], <http://geo.onroerenderfgoed.be> (geraadpleegd op 28 november 2016).

HASQUIN H. 1980: *Gemeenten van België: Geschiedkundig en administratief-geografisch woordenboek, deel 1: Vlaanderen*, Brussel: Gemeentekrediet van Vlaanderen en La Renaissance du Livre.

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2016a: *Tielt*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed [online]. ID 120258, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120258> (geraadpleegd op 6 december 2016).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2016b: *Tielt*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed [online]. ID 122112, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/122112> (geraadpleegd op 6 december 2016).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2016c: *Parochiekerk Sint-Pieter, Tielt*. Inventaris Bouwkundig Erfgoed [online]. ID 86722, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/86722> (geraadpleegd op 6 december 2016).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2016d: *Sint-Amandstraat, Tielt*. Inventaris Bouwkundig Erfgoed [online]. ID 112570, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/112570> (geraadpleegd op 6 december 2016).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2016e: *Latexco Academy, Tielt*. Inventaris Bouwkundig Erfgoed [online]. ID 86856, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/86856> (geraadpleegd op 6 december 2016).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2016f: *Meulebeeksesteenweg, Tielt*. Inventaris Bouwkundig Erfgoed [online]. ID 112537, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/112537> (geraadpleegd op 6 december 2016).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2016g: *Marialoopsesteenweg, Tielt*. Inventaris Bouwkundig Erfgoed [online]. ID 112534, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/112534> (geraadpleegd op 6 december 2016).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2016h: *Onze-Lieve-Vrouwekapel, Tielt*. Inventaris Bouwkundig Erfgoed [online]. ID 86766, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/86766> (geraadpleegd op 6 december 2016).

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2016a: *Kaart van Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden)* [online], http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html (geraadpleegd op 6 december 2016).

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2016b: *Philippe-Christian Popp, Plan parcellaire de la ville de Bruxelles* [online] http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpPopp_nl.html (geraadpleegd op 6 december 2016).

VAN RANST E. & SYS C. 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20000)*, Gent: Laboratorium voor Bodemkunde.